

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentul se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Program'a pentru adunarea dateloru privitóre la limb'a romàna de B. P. Hasdeu. — Precuvéntare la Album alu bisericeii episcopesci dela Curtea de Argesiu. — Pericope scurte din opulu istoricu titlatu: Luptele Romàniloru în resbelulu din 1877—1878. (Continuare din Nr. 11—12 si fine). — Procesele verbali ale comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu, ținute în Sibiiu la 29 Iulie, 2 Augustu si 16 Augustu st. n. 1887. — Program pentru adunarea generala a XXVI-a a asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu, care se va ținea in 28 Augustu n. a. c. si dilele urmátore in Sibiiu. — Program'a adunarei generale. — Raportulu comitetului asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu despre activitatea sa in decursulu anului 1886. — Ratiociniulu despre averea Asociatiunei transilvane pe periodulu dela 1 Ianuarie pàna la 31 Decembre 1886 si proiectulu de bugetu pe anulu 1888. — Consemnarea despre stipendiatu si ajutorati. — Conspectu despre membrii noi. — Consemnarea despre membrii repausati. — Conspectulu càrtiloru intrate la biblioteca. — Bibliografia. — Diverse. — Scól'a superióra de fetitie din Sibiiu (colecte).

Programa pentru adunarea dateloru privitóre la limb'a romàna de B. P. Hasdeu.

Acea programa sau daca mai voiti, Cestionariu formulatu de càtra auctorulu seu in 206 de intrebari cu rara agerime de minte, are de scopu a petrunde la tóte tesaurele limbei nóstre, care in scurtulu periodu cam de optudieci de ani, de când parintii nostrii incepusera a ne cultiva limb'a si a'i aduna materialulu ei in vocabularie, éra formele in gramatice, inca totu au mai ramas ascunse de ochii sufletesci ai literatiloru nostrii. Cu alte cuvinte: Avemu trebuintia neaparata se adunamu cu totii materialu pentru realizarea excelentelui planu alu unei càrti in adeveru nationale, care apare sub titlu *Etymologicum magnum Romaniae*.

Ratiunea acestui opu maretiu este invederata. Cu propagarea cunoscinteloru, cu inmultirea instituteloru scolastice si a numeróseloru institutiuni in statu, in municipii, in comune, se simte pe anu ce merge totu mai multu necesitatea de a ne inavutí limb'a nóstra nationala pentru toti ómenii din tierile, in care ei se numescu romàni, se simtu cá atari, sunt si voiescu se remàna romàni. Cá si alte câteva limbi, asia si a nóstra apucase prea tare pe calea de a se inprumuta de ici de colo. Inprumutarea in sinesi nu ar merita nici o inputare in tóte acelea casuri, unde ori càtu vomu cauta, nu aflam in limb'a poporului romanescu termini corespondietori la ideile si conceptele necunoscute pàna acum, pe care voimu se ni le càstigamu, cá si acelea se devina proprietate a natiunei nóstre, precum sunt ele proprietate a celorlalte natiuni fórté inaintate.

Dara de unde scimu noi ce avemu se inprumutamu, de ex. din limb'a latina atàtu cea classica càtu si cea

din evulu mediu sau din limbile neolatine, pre càtu timpu nu amu apucatu a ne aduna la unu locu tóta avutí'a limbei nóstre cu provincialisme cu totu, din gurile tuturoru romàniloru de prin tóte tierile locuite de ei? Betranii nostrii cu mijlócele loru fórté subțiri, cum amu dice, mijlóce de sechastrii, de eremiti, au adunatu càtu au pututu in cursulu vietiei loru, fiacare mai multu din provinci'a in care au traitu si au suferitu; au ramas in se tesaure immense ascunse de inaintea loru chiaru si pentru doue vietii de ómeni. Acelea tesaure se aduna acum in dilele nóstre. Pe acelea le cauta, dupa acelea intréba dn. Hasdeu in 206 moduri de trei ani in cóce.

Cestionariulu seu s'a tiparitu inainte cu trei ani in câteva mii de exemplarie, din care s'au trimisu in tóte tierile locuite de romàni cu rugare, cá acestu studiu innocentu sè se impartia la literati si la alti carturari. S'au trimisu din ele si in Ardealu preste una mie. Nu scimu inse cum s'a intemplat, cá din acelea abia s'a vediatu pe alocurea câte unu exemplariu. Intra'aceea din regiunile in care acestu cestionariu au ajunsu, precum de ex. in comitatulu Carasiu-Severinu si in comit. Sibiiului, in cursu de unu anu redactiunea dictionariului a si primitu o suma de respunsuri si alte informatiuni de nepusa valóre, din care au si intratu mai multe in cei patru fasciclii, adeca in tomulu I alu *Dictionariului etimologicu*, éra lectur'a loru provóca mirarea si bucuri'a tuturoru barbatiloru competenti in materia.

Acestu dictionariu inse va coprinde circa 10 tomuri de câte 40 de cóle inpartite in câte 10 cóle tiparite, si va costa fiacare tomu câte 12 lei noi.

Pentrucá redactiunea se póta lucra necurmatu, are trebuintia, precum se intielege, de materialulu intregu adunatu din tóta Romànimea, ori càtu ar fi acela de bogatu si vastu. Si óre la romàni locuitori in Tran-

silvani'a si in partile Ungariei se nu se afle tesaure fórte pretioase, dara pàna acuma necunoscute ale limbei nóstre? Se cetimu cestionariulu si elu ne dà respunsu curatu, éra unii docenti dela scólele granitiarie l'au datu in fapta si fórte frumosu prin operatele loru.

Subscris'a redactiune a cerutu din cestionariu 215 exemplarie câte mai remasesera si le-a impartitu pàna unde au ajunsu acelea. Se simte inse necesitatea de a se retipari acelasi operatu intregu si in acésta fóia, a carei redactiune este obligata prin statutele asociatiunei a conlucra dupa puteri la cultivarea limbei si a literaturéi romàne, fàra de care adeverat'a cultura pentru romani ar fi si ar remànea o planta exotica cá si scaii muscalesci, sau cá alte plante noduróse si ghimpóse transplantate din Asi'a septentrionala in parcuri domnesci, cá curiositati ale naturei.

Pentru comoditatea aceluor dñi literati cunoscatori de viati'a poporului nostru, caroru inse le vine preste màna a corespunde de a dreptulu cu redactiunea dictionariului etimologicu sau cu delegatiunea academiéi romàne, subscrisulu a luat asuprà si ingrijirea de a primi aici la Sibiu tóte operatele câte s'aru pregatì pàna in Decembre a. c. sau celu multu pàna in Februaru 1888 si ale inainta pe spesele sale la destinatiunea loru.

Georgie Baritiu.

Textulu programei dlui Hasdeu este acesta:

„Deschidendu sesiunea generala a Academiéi Romàne din 1884, M. S. Regele a rostitu urmatórele cuvinte:

„Avèndu onorulu de a fi membri ai acestei adunari, Regina si Eu, venimu totdeauna cu bucurie in mijloculu D-vóstra, spre a asculta discutiile sciintifice, pe cari le urmarimu cu unu interesu neincetatu. Si cum póte se fie altu-felu, cându lucrarile de capetenie ale Academiéi sunt istori'a si limb'a, temeliele existentiéi nóstre nationale? Tiér'a datoresce astadi Academiéi unu siru de documente istorice, ascunse pàna acum, si cari au fostu scóse din intunericu prin ostenele neobosite ale membriloru ei, respândindu astufeliu o noua lumina asupra trecutulu némului romànescu. Nu mai puçinu inse trebuie se ne ocupamu si de viitoriu . . . de limb'a nóstra, care s'a pastratu neatinsa in câmpiile roditóre ale Dunarei, in plaiurile maretie ale Carpatiloru, aceste tinuturi încântatóre, descrise cu maestria si in o limba asia de curata de poetulu nostru populariu V. Alecsandri. Ce sarcina mai dulce póte avea Academi'a decátu a lua sub paz'a sa acésta limba veche, pe care poporulu o întielege si iubesc? Manþinemu dara aceste frumoase expresiuni intrebuintiate de strabuni, si nu ne tememu de cuvinte cari au capetatu de vécuri impamentenirea.

„Superflua non nocent“.

„Ce limba are noroculu de a dispune de patru cuvinte pentru o însusire, care trebuie se fie mândri'a fie-carui poporu, care trebuie se fie scrisa pe stégulu fie-carei armate: voinicia, vitejia, bravura, eroismu? Se

ne ferimu inse de o imbelsugare de expresiuni moderne, care, ne punèndu o stavila la timpu, va instraina poporulu limb'a sa.

„Amu fost indemnatu a rosti aceste câte-va cuvinte prin dragostea care amu pentru frumós'a si bogat'a limba romana, si fiindu incredintiatu ca dorinti'a mea — indrasnescu a dice si a Academiéi — nu re-mane unu *pium desiderium*.

„Supunu dara la chibzuial'a D-vóstre, daca nu ar fi folositoriu de a face unu felu de *Etymologicum magnum Romaniae*, conþinèndu tóte cuvintele vechi, cari almintrelea voru fi perdute pentru generatiunile viitóre.

„Verba volant, scripta manent“.

„Spre a sprijini acésta întreprindere, pentru care patru, cinci, siese ani voru fi trebuinciosi, punu in fia-care anu modest'a suma de siese mii lei la dispositi'a Academiéi.

„Intr'adeveru, lucrarea acésta este fórte intinsa, póte chiaru nemarginita; se ne amintimu inse cuvintele lui Horatiu: *Est modus in rebus, sunt certi denique fines*, si sum convinsu ca oper'a Academiéi, care-si va ridica sie-si unu monumentu neperitoriu, va fi încoronata de o isbànda fericita“.

Chibzuindu asupra dotatiunii Maiestatii Sale, Academi'a Romàna a binevoitu a'mi incredintia mie indeplinirea Augustei dorintie si a primi totodata urmatorulu prospectu, pe care me crediusemu datoru a l'lu supune spre aprobare:

„Lucrarea, care se va executa din dotatiunea M. S. Regelui, nu va avea in vedere anume limb'a romàna literara de astadi, ci mai alesu limb'a cea veche si graiulu actualu alu poporulu cu divergintiele sale dialectale.

Pentru limb'a cea veche voru servi ca fântàne:

1. Texturile vechi romane tiparite si manuscripte;
2. Cuvinte sau locutiuni romàne de prin vechile documente scrise slavonesce sau in alta limba straina;
3. Actele vechi publicate sau inedite scrise romanesce;
4. Vechile dictionare si glosare romàne manuscripte.

„Pentru graiulu actualu alu poporulu cu divergintiele sale dialectale voru servi ca fântàne:

1. Scriitorii moderni fórte populari, precum Alexandri, Costachi Negruzzi, Anton Pann etc. si unii scriitori de pe la inceputulu secolului;
2. Dictionarele si vocabularele romàne mai alesu acelea din prim'a jumetate a secolului, dar tóte cernute prin excluderea neologismelor;
3. Poesiile poporane, basmele, dicatórele, locutiunile proverbiale etc. publicate sau inedite;
4. Archaisme si provincialisme adunate dea dreptulu din gur'a poporulu, intru càtu graiulu viu conserva pàna astadi elemente disparute din limb'a literara;
5. Terminologi'a tehnica vulgara din istori'a naturala si din viati'a industriala.

„Pentru inavutirea ultimelor doué rubrice, a patra si a cincea, se voru consultá invetiatorii satesci, preoti

si alte persoane de prin sate din toate provinciile locuite de Romani, carora li se va adresa un chestionar ad-hoc, tiparitu intr'unu mare numeru de exemplare sub titlu de: Dotatiunea Carolu I. Programu pentru adunarea dateloru privitoare la limb'a romana. Raspunsurile la acestu chestionar, dupa ce voru fi utilizate, se voru depune in originalu in archiv'a Academiei.

„Stabilita pe aceste baze, lucrarea va da dupa putinta pentru fiacare cuventu, pe langa traducerea sensului generalu in limb'a latina sau in cea franceza, urmatoarele rubrice:

a) Form'a cea mai raspandita si formele dialectale vechi si noue;

b) Diferitele acceptiuni cu citarea exemplorulu din fantanele indicate mai susu;

c) Filiiunile istorico-etimologice.

„Spre a fi inlesnitu in sarcin'a curatu materiala, autorulu, avendu o neaparata trebuinta de celu puçinu trei tineri cari se lucrede sub directiunea sa, primindu o modesta retributiune, guvernulu va fi rugatu din partea Academiei Romane se ia cu acestu scopu o mesura ce va crede de cuviinta.

„Oper'a intr'ega urmandu a fi terminata in intervalu de 6 ani, in fia-care anu autorulu va prezenta Academiei o parte din lucrare, insoçita de unu raportu despre mersulu ei ulterioru. Tiparirea definitiva se va putea incepe in sesiunea generala din anulu 1885, dupa ce Academi'a va fi luat cu cunoscintia de unu specimenu alu operei.“

Grabindume acumu, cu o ora inainte, a da la lumina Chestionarulu, despre care vorbesce prospectulu, imi permitu a atrage atentiunea corespondentiloru mei asupra urmatoresorulu puncturi:

1°. A nu raspunde la toate chestiunile, ci numai la acelea, in privinti'a carora corespondentulu e in deplina cunoscintia de cauza;

2°. A areta totdeauna cu precisiune localitatea in care se intrebuintieda cuventulu;

3°. A insoti fia-care vorba de cateva frase in cari ea figuredia, pentru a se putea intielege astu-felu mai bine sensulu cuventulu sau deosebitele lui sensuri in gur'a poporulu;

4°. A transcrie vorbele si frazele catu se pote mai foneticu, adeca intocmai asia cum le rostesc poporulu;

5°. Raspunsurile se se adresezie: D-lui B. P. Hasdeu la Bucuresci.

1. In ce cuvinte anume poporulu de acolo rostesc curatu pe *a* celu neaccentatu, fara a'lu trece in *ă*, buna ora *malatu* iar' nu *mălatu* si altele?

2. In ce se cuprinde pe acolo, in chipulu de a rosti alu poporulu, deosebirea intre sonurile *ă* (x) si *i* sau *â* (x)?

3. Cari sunt cuvintele unde se aude mai bine sonulu (x)?

4. Se dice ore: *sară, fată, masă*, etc., ori *seră, fetă, măsă*, și altele?

5. Sunt ore cuvinte, in cari poporulu rostesc curatu pe *o* celu neaccentatu, fara a'lu trece in *u*, buna ora *dormimă* pentru *durmimă*, *Română* pentru *Română* etc.?

6. Se dice ore *umblu* ori *înblu*? *unghiu* ori *înghiu*? sau cum altu-felu se dice?

7. Sunt ore cuvinte, in cari *nă* nu s'a muiatu in *z*, precum *intână* pentru *intâă*, *cună* pentru *cună*, *strană* pentru *strată*, *călcănă* pentru *călcăă* etc.?

8. Sunt ore cuvinte, in cari *li* nu s'a muiatu in *i* precum *taliu* pentru *taiu*, *puliu* pentru *puu*, *liepure* pentru *iepure*, *ureclie* pentru *urechie* si altele?

9. Se audu ore pe acolo in chipulu de a rosti alu poporulu vocale lungi, adeca *a* lungitu ca *aa*, *o* ca *oo*, etc.?

10. Se întemplă ore, ca poporul sa rostescă intregu pe *u* dela sfarsitul unui cuventu fara articolu, precum *omu* in locu de *om*, sau la verburi *facu* in locu de *facă* etc.?

11. Nu cumva se rostescă câte o data intregu *i* dela sfarsitul cuvintulu, buna-ora *omeni* pentru *omenă*, *faci* pentru *facă* etc.?

12. Se dice ore *cuvente, mente, mormente, vene, mene*, etc. in locu de *cuvinte, minte, morminte, vine, mine*?

13. Diftongulu *oa* se rostescă elu curatu, adeca asia că se se audia de o potriua *o* si *a*, ori se aude mai multu numai una din ele și care anume?

14. Diftongulu *ea* se rostescă elu asia că se se audia bine *e* si *a*, ori se aude mai multu că *ia*?

15. Sunt ore cuvinte, in cari poporulu rostescă *é* sau *ea* acolo unde limb'a noastră literara de astadi pune pe simplulu *e*, de ex. *plăcere* pentru *plăcere*, *lege* pentru *lege*, *mérge* pentru *merge* etc.?

16. Sunt ore cuvinte, in cari se rostescă simplulu *e* acolo unde limb'a noastră literara de astadi pune pe *é*, de ex. *șese* pentru *șese*, *vre* (voesce) pentru *vrea*, si altele?

17. Ce alte particularitati, straine limbei noastre literare de astadi, se observa in privinti'a vocaleloru in graiulu poporulu de acolo?

18. Poporulu de acolo cunosce elu numai sonulu *z*? ori ca deosebesce pe *z* de *dz*?

19. *Z* in *Dumnezeu* se rostescă elu tot asia că *z* in *praznicu*, ori altu-felu cumva?

20. Cari sunt anume cuvinte, unde se aude *dz* in locu de *z*?

21. Poporulu de acolo rostescă elu ore pe *r* in doue feluri, deosebindu adeca pe un *r* virtosu, ceva ca *rr*, de unu *r* môle?

22. In cari cuvinte anume se aude *rr*?

23. Poporulu de acolo preface elu ore pe *f* in *h*, de exemplu *hie* pentru *fie*, *hier* pentru *fier*, *hierbe* pentru *fierbe* etc.?

24. Sunt ore cuvinte, in cari *fie* sau *fi* nu se preface nici odata in *hie* sau *hi*?

25. Sonurile *fie* sau *fi* nu se rostescu óre cá ζ sau chiar cá *ci*, buna óra *şeru* sau *ceru* pentru *fieru*?

26. In ce cuvinte preface poporul de acolo pe *v* in *h*, de exemplu *hulpe* pentru *vulpe*, *răvnire* pentru *răvnire* etc.?

27. Sciti óre cuvinte, in cari *h* se preface in *v*?

28. Poporul de acolo nu rostesc elu óre de o potrivă, fara a simţi deosebirea de sonuri, *fie* si *hie* sau *vulpe* si *hulpe*?

29. In ce cuvinte poporul preface pe *v* in *g*, de exemplu *ghiu* in locu de *viu*, *ghie* pentru *vie* etc.?

30. Nu se rostesc óre *jiu* sau chiaru *giu* pentru *viu*, si altele de asemenea?

31. Unu *v* la inceputulu cuvintului nu pere elu óre câte o data, rostindu-se buna óra *in* in locu de *vinu*?

32. In cuvintele *stéua*, *điua*, *réua* etc. nu se aude óre *va* pentru *ua*, adeca *stéva*, *điva* si altele?

33. Deosebesce óre bine poporul de acolo pe *j* (ж) de *gi* и, ori ca le pune pe una in locu de alta, dicéndu de exemplu *giuru* pentru *juru* sau *jinere* pentru *ginere*?

34. Poporul de acolo rostesc elu óre pe *bi* ca *ghi*, de pilda *ghine* pentru *bine*, *cerghi* pentru *cerbi*, *corghi* pentru *corbi* etc.?

35. Poporul de acolo rostesc pe *pi* cá *ki*, de exemplu *kiept* in locu de *pieptu*, *kicior* in locu de *picioru*, si altele?

36. Nu cumva se rostesc chiar *cept* sau *cicior* in loc de *pieptu* si *picioru*?

37. Cum se rostesc pluralulu dela *lupu* si dela *popă*, adeca: *lupi*, *luki*, *lupki*, *lupci* sau cum altu-felu?

38. *Mie* si *mielu* cum óre se rostesc, adeca: *nie*, *nielu*, ori *mnie*, *mnielu*, sau cum altufelu?

39. Poporul de acolo rostesc elu in acelasi chipu *mie* (1000) si *mie* (pentru mine) in frasa: „mi-a dat mie o mie de lei“?

40. In ce cuvinte poporul de acolo preface pe *n* intre vocale in *r*, buna óra *pîră* in locu de *pînă* si altele?

41. In ce cuvinte poporul de acolo preface pe *r* in *n*, buna óra *fărină* pentru *fărină* etc.?

42. Poporul de acolo nu amesteca óre pe *j* cu ζ , intrebuintându pe una in locu de alta?

43. Nu amesteca pe *s* cu *z*?

44. Nu amesteca óre pe *ci* cu *gi*?

45. Cari sunt exemple de tóte aceste schimbări de consóne in gura poporului, si de alte schimbări de aceiasi fire ce se mai observa pe acolo?

46. Rostesc poporul pe acolo *fluerariu* ori *fluerar*, *măncătoriu* ori *măncător*, *ajutoriu* ori *ajutor*, *cuptoriu* ori *cuptor*, si alte vorbe de acestu felu?

47. Are poporul pe acolo obiceiulu de a dice: l'amu vediutu-lu, te-au bătutu-te, i-amu datu-i, ne-amu întâlnitu-ne, le-au aratatu-le, — cu pronoméle repetitu? ori dice numai; l'amu vedutu, i-am datu, ne-amu întâlnitu etc.?

48. Are poporul pe acolo obiceiulu de a dice: ómenii merge, copii dorme, muierele tace, in locu de: ómenii mergu, copiii dormu, muierele tacu?

49. Dice poporul pe acolo *mănilé*, *mănule*, *mă-nurile*, ori intraltu-felu? se intrebuinté dia numai o forma? si care? ori se intrebuinté dia mai multe si anume cari?

50. Cari sunt cuvintele, puşinu intrebuintate pe aiuri sau necunoscute, privitóre la clima, adeca la iarna, primavara, vara, tómnă, zapada, ghiatia, poleiu, arşitia etc.?

51. Cari sunt cuvintele, puşinu intrebuintate pe aiuri sau necunoscute privitóre la poziţiunea locurilor, buna óra la:

mare, noianu, toiu, rîu, pariu etc.?

munte, movila, magura, dălma, gruiu etc.?

codru, padure, rediu etc.?

stanu, lespede, stînca, cărsia etc.?

vale, văgăună, grópa, vizuina etc.?

52. Cari sunt pe acolo numirile locale cele mai neobiceñuite pe aiuri, si cum 'si esplica sau cum talma-cesce poporul acele numiri?

53. Cari sunt cuvintele, puşinu intrebuintate pe aiuri sau necunoscute privitóre la minerale, adeca; pétra, bolovanu, cotróntia, auru, argintu, feru, cositoru, plumbu păcura, etc.?

54. Cari sunt metaforele, figurile sau asemenarile luate de poporu din lumea minerala, adeca: ce felu de lucruri sau de insusiri se asemené dia cu aurulu, ce felu cu argintulu, cu ferulu etc. si cu ce cuvinte anume?

55. Cari sunt cuvintele, puşinu intrebuintate pe aiuri sau necunoscute, privitóre la vegetatiune, adeca partile arborului sau plantei una câte una, crescerea plantei etc.?

56. Cari sunt numirile cele mai neobiceñuite pe aiuri ale arborilor selbatici: stejaru, fagu, ulmu, mestécanu, aninu, bradu, etc.?

57. Cari sunt numirile cele mai neobiceñuite pe aiuri ale arborilor roditori: pără, mără, prună si altele?

58. Cari sunt pe acolo diferitele, numiri de struguri, cu descrierea pe cātu se póte mai pe largu a fiecarii varietati?

59. Cari sunt pe acolo cuvintele privitóre la via si la lucrarea ei sau la culesu?

60. Cari sunt pe acolo numirile feluriteloru vinuri si cele privitóre la culórea vinului, la gustulu lui, la tăria etc.?

61. Cari sunt pe acolo numirile feluriteloru gráne: grâu, ordiu, ovăsu, etc. si daca sunt vre-unele numiri neobiceñuite pe aiuri?

62. Cari sunt pe acolo numirile, puşinu intrebuintate pe aiuri sau necunoscute, ale legumeloru: bobu, mazere, fasole etc.?

63. Sunt óre pe acolo numiri de arbori, de plante, de gráne sau de legume, cari se intrebuinté dia si pe aiuri in tíera, dar cu unu intielesu?

64. Cari sunt pe acolo, intr'unu numeru pe cātu se póte mai mare si cu o descriere pe cātu se póte mai lamurita, numirile diferiteloru buruieni, ierburi, si flori?

65. Cari sunt metaforele, figurele sau asemenarile luate de poporu din lumea vegetala, adeca: ce felu de lucruri sau insusiri se asemené dia cu arborulu cutare, cu flórea cutare, cu buruiana cutare etc.?

66. Cari sunt pe acolo numirile, pușinu întrebuintiate pe aiuri sau necunoscute, ale felurilor fiare și dobitoce?

67. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a calului: felurile lui, vrîsta lui, culórea și altele?

68. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a bouului și vacii: felurile, vrîsta, culórea și altele.

69. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a berbecului și oiei: felurile, vrîsta, culórea și altele?

70. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a caprei și a porcului: felurile lor, vrîsta, culórea și altele?

71. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a căinelui: felurile, vrîsta, culórea și altele?

72. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a pisicii?

73. Cum se numescu pe acolo deosebite feluri de sióreci?

74. Cum se numescu pe acolo deosebite feluri de vermi?

75. Cum se numescu pe acolo deosebitele feluri de insecte?

76. Cari sunt pe acolo cuvintele despre gâsca, ratia, lebedă, porumbelul sau turturica, cocosiu și gaina și altele?

77. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la albina și la creșterea albinelor?

78. Cari sunt pe acolo cuvintele despre ursul, lupul, vulpea, cerbul sau ciuda și caprióra, vidra, iepure, vevertia, etc.?

79. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la vulturul, uliul, coroiul, șoimul și alte paseri rapitoare de acest fel?

80. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la bufnița sau cucuva?

81. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la corbul și cióra?

82. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la mierla, sturdiul, ciocárliia, randunica, vrabie, cucu, potârniche etc.?

83. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la corul și la bardia sau cocostárcu?

84. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la brósca și felurile ei, la ariciul, la viezure etc.?

85. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la siopárliia cu felurile ei, și la sierpi cu felurile lor?

86. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la melcul sau culbecul, la scoica, la racul, la paiánjenu, la omida, fluturul, lacusta, grierul, furnica, lipitoare etc.?

87. Cari sunt pe acolo numirile felurilor pesci?

88. Cari sunt metaforele, figurele sau asemenarile luate de poporul din lumea animală, adică: ce felul de lucruri sau însușiri se asemenéidia cu fiar'a cutare sau cu dobitocul cutare?

89. Cum se cheama pe acolo sonul sau glasul ce scotul felurile fiare sau dobitoce, buna-óra bouului muge, ratia mácăesce și așa mai încolo pentru tóte animalele, în privinți'a cărora se afla în poporul câte o vorbă deosebită?

90. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la vènatóre?

91. Cari sunt țipetele sau strigatele ce obișnuesc vèntorii, fie în privinți'a vènatului, fie în a cănilor de vènatu?

92. Ce felul de numi se dau pe acolo cănilor de vènatu?

93. Cari sunt pe acolo cuvintele în privinți'a pescariei?

94. Cari sunt pe acolo cuvintele privitoare la ciobania, buna-óra felurile de locuința ciobanésca, uneltele obișnuite de către ciobani, vorbe despre pasiune, despre brîndieturi și lapturi cu felurile lor și cu chipul de a le face etc.?

95. Ce felul de numi dau ciobanii vitelor că se deosebésca pe una de alta?

96. Ce felul de numire se dá pe acolo cănilor ciobanesci?

97. Ce deosebire facu ciobanii între unu dulau, unu mosocul sau unu altu-felul de căine de stána?

98. Cum împartiescu ciobanii diua și cum se cheama la ei fia-care parte a dilei?

99. Cari sunt metaforele, figurele sau asemenarile întrebuintiate de către ciobani în privinți'a deosebitelor lucruri sau însușiri?

100. Au óre ciobanii cuvinte, pe cari nu le întrebuintéidia ceilalți sateni?

101. Cari sunt pe acolo cuvintele pușinu întrebuintiate pe aiuri sau necunoscute, privitoare la plugaria?

102. Cum se numescu deosebitele feluri de câmpul, lucraturul și nelucraturul?

103. Cum se numescu deosebitele unelte sau scule de plugaria?

104. Cum se numescu, una câte una, deosebitele parti ale plugului?

105. Cum se numescu, un'a câte una, deosebitele parti ale carutiei?

106. Cum se numescu, un'a câte una, deosebitele parti ale mórei?

107. Cum se numescu deosebitele mestesiuguri sau meserie cunoscute pe la tíera?

108. Cum se numescu uneltele de dulgheria, materialul și apucaturile la lucrul ale dulgherilor?

109. Cum se numescu uneltele de feraria, materialul și apucaturile la lucrul ale ferarului?

110. Cum se numescu uneltele de zidaria, materialul și apucaturile la lucrul ale zidarului?

111. Cum se cheama deosebitele feluri de tieseturi tieranesci, covóre, pândieturi etc.

112. Cum se cheama deosebitele unelte de torsul, tiesutul și cusutul?

113. Cari sunt pe acolo cuvintele, pușinu întrebuintiate pe aiuri sau necunoscute, privitoare la plutire, precum luntre, visla etc.?

114. Cum se cheama deosebitele arme, cu cari se servescu satenii?

115. Ce felul de cuvinte s'au pastratur printre sateni despre armele obișnuite la Romani în trecut?

116. Cari sunt pe acolo cuvintele, pușinu întrebuintiate pe aiuri sau necunoscute, privitoare la ale casei, precum la zidul, acoperisul, pórtul, ferestrele, vatra, beciul,

curte sau ograda, putiu, patu, scaune sau lavitie, mese, ole, etc.?

117. Óre se întrebuinté dia acelasi cuvèntu, cându este vorba cà manànca unu omu si cându este vorba cà manànca o fiara sau unu dobitocu, ori cà altu-felu se numesce máncaarea de omu si altu-felu máncaarea de animalu?

118. Cari sunt pe acolo, una càte una, numirile haineloru la sateni, fie barbatesci, fie femeiesci?

119. Cari sunt pe acolo numirile podóbeloru femeiesci, precum: salba, bratiari, inele etc.?

120. Cari sunt pe acolo numirile mai deosebite ale máncaariloru?

121. Cari sunt pe acolo numirile deosebite ale beuturiloru?

122. Cari sunt cuvintele privitóre la inrudire, adeca despre parinti, frati, veri si alte rude, trupesci si sufletesci?

123. Cari sunt cuvintele privitóre la casatorie, incepèndu dela logodna pàna la savírsirea nuntei?

124. Ce felu de juraminte întrebuinté dia poporulu de acolo?

125. Ce felu de ocari întrebuinté dia poporulu de acolo?

126. Ce felu de jocuri copilaresci, cu cuvintele privitóre la ele, cunósce poporulu pe acolo?

127. Cum se numescu vasele pentru gatirea bucateloru, pentru punerea loru pe masa si pentru ducerea loru in càmpu?

128. Cari sunt pe acolo cuvintele cu privire la gatirea bucateloru si la totu ce se ține de acésta?

129. Cum se numescu deosebitele feluri de càntece ce le cànta poporulu pe acolo?

130. Cari sunt pe acolo cuvintele privitóre la joculu de càrti?

131. Ce felu de dantiuri, cu cuvintele privitóre la ele, cunósce poporulu de acolo?

132. Cum se numescu pe acolo deosebitele instrumente de musica, cu partile fie-caruia?

133. Cari sunt pe acolo cuvintele privitóre la inormèntare?

134. Face poporul vre-o deosebire intre sufletu de omu si sufletu de dobitocu, si cum se numesce a parte fia-care din ele?

135. Este óre vre-unu cuvèntu deosebitu cându se vorbesce despre mórte de omu si unu cuvèntu deosebitu cându se vorbesce despre mórte de dobitocu, buna óra: omulu móre si dobitoculu çinesce?

136. Cari sunt credintiele poporului in privinti'a cugetului, a mintii, a gândirii etc.?

137. Cum întielege poporulu frumosulu, si cari sunt, dupa parerea lui lucrurile cele mai frumoése in lume?

138. Care este parerea poporului in privinti'a steliloru, despre natura loru, scopulu etc.?

139. Cum se chiama la poporu, una càte una, deosebitele stele, si ce se dice despre fia-care din ele?

140. Cum se chiama partea cea albiciósa a cerului de nópte, pe care unii o numescu calea lui Troianu, si ce se povestesc despre ea?

141. Cum privesce poporulu eclipsa ori intunecarea sórelui sau a lunei, si ce povestesc despre acestea?

142. Ce sunt vírcolacii dupa credinti'a poporului si cum se mai chiama?

143. Cum întielege poporulu asia numitulu *diochiu*, si ce povestesc in acésta privintia?

144. Ce felu de đini si đine cunósce poporulu, cum îi numesce pe toti unulu càte unulu si ce povestesc despre ei?

145. Ce se povestesc despre đin'a Cosandiana sau Sandiana si ce altu nume i se mai da?

146. Cunósce óre poporulu vre-o đina cu numele de „Filma“?

147. La nunti sau in alte întèmplari se cànta óre despre „Lada“ si „Mana“, si ce sunt acestea?

148. Ce povestesc poporulu despre Dragaica?

149. Ce povestesc poporulu despre Strigoi sau Strigóie si despre Stafie, si prin ce se deosebescu aceste fiintie unele de altele?

150. Ce povestesc poporulu despre draculu si cum 'l descrie?

151. Ce povestesc poporulu despre Ursite si cum le mai numesce?

152. Ce povestesc poporulu despre Iele sau Dínsele si despre Iezme si cum le mai numesce?

153. Ce povestesc poporulu despre Joimarica si cum o mai numesce?

154. Ce credintie si obiceiuri are poporulu in privinti'a dilei sàntului Ioan Botezatorulu?

155. Ce este Papaluga sau Paparuda si cu ce felu de obiceiuri e insoçita?

156. Ce povestesc poporulu despre Sburatoru si cum 'lu mai numesce?

157. Cunósce óre poporulu de acolo vre-unu obicei sau vre-o credintia cu numele de Turca sau Țurca?

158. Ce este Brezaia?

159. Ce sunt Borbósele?

160. Cum se petrecu pe acolo Colindele?

161. Ce povestesc poporulu despre Pricoliciu sau Tricoliciu si cum ilu mai numesce?

162. Ce însemnatate au in basmele si credintiele de acolo Zmeii si Balaurii si cum sunt descriși de càtra poporu?

163. Poporulu de acolo povestesc elu ceva despre „Ómenii rosii“, si ce anume?

164. Ce obiceiuri sunt pe acolo in privinti'a vrajiloru?

165. Cari sunt pe acolo cuvintele in privinti'a bóleloru de omu?

166. Cari sunt pe acolo cuvintele in privinti'a bóleloru de vite?

167. Care este dupa parerea poporului de acolo, pricina friguriloru, a epilepsiei, a holerei, a ciumei etc.?

168. Cum povestesc poporulu de acolo despre sàntulu Petru?

169. Cum povestesc poporulu de acolo despre sàntulu Ilie?

170. Ce alti sfinti sunt mai socotiti de càtra poporu si pentru ce anume sînt mai socotiti?

171. Cum impartiesce poporulu diu'a si nópte, necunoscèndu impartirea precisa in óre sau césuri?

172. Daca pe acolo diua d'intàiu a fia-carii lune nu pórta o numire deosebita, buna óra: *Sânvasia lui Faur, a lui Martisor* etc.?

173. Ce dice poporul despre fia-care di a septemànei, adeca le socotesce pe tóte de o potriua, ori face între ele vre-o deosebire?

174. Ce povestesc poporul despre Sânta Miercuri, Sânta Joi, Sânta Vineri, Sânta Duminica etc.?

175. Ce felu de dobitoáce sau paseri socotesce poporul de acolo cá mai placute lui Dumnedieu?

176. Sunt óre locuri, ape, paduri, movile sau altu ceva, pe cari poporul le privesce cá sfinte?

177. Poporul privesce elu óre cá sfinti pe Sórele si pe Luna?

178. Ce sunt, dupa parerea poporului de acolo, Zorila si Murgila?

179. Este óre pe acolo vre-unu blastemu cu pomenirea Dunarii, buna-óra: bata-te Dunarea! sau altu-felu cum-va?

180. Cari sunt prejudecatile poporului de acolo in privinti'a vèntului?

181. Cum se numesc pe acolo deosebitele vènturi?

182. Cunósce óre poporul de acolo nescaila rugaciuni afara de cele bisericesci?

183. Cum 'si esplica poporul caderea stelelor?

184. Ce intielege poporul prin *fapti*, — *punerea cuțitului* si *darea de argintu viu*?

185. Ce este si cum se face *legarea* sau *deslegarea ploiei*?

186. Ce este *Mama padurii*?

187. Ce este *Ciurica* si ce sunt *Circovii*?

188. Ce credintii si obiceiuri are poporul asupra *anului nou*, a *bobotedii*, a *lasatului de secu*?

189. De ce scotu babele ochii la sfintii zugraviti pe biserica?

190. Ce sunt *paserile cu cioculu de focu*?

191. Ce este *vèntulu turbatu*?

192. Ce intielege poporul prin *tóc'a din ceriu*?

193. Ce crede poporul despre *curcubeu*?

194. Ce este *rodul pamèntului*?

195. Ce e *mànicatòrea*?

196. Ce e *foculu lui Sãn-Medru*?

197. Ce e *iarba féveloru*?

198. Ce sunt *pocàndeii* si *colacerii*?

199. Ce e *césornicul casei*?

200. Ce credinti'a are poporul despre Raiu si despre Iadu?

201. Ce intielege poporul cându dice: „pe cel-altu terimu“?

202. Ce se intielege cu *Craiu-nou*?

203. Cum 'si esplica poporul *eșirea cu plinu*, — *eșirea cu secu*?

204. Ce este *Spiridusiulu*?

205. Ce sunt *căpcăunii* sau *cătcăunii* si cum altu-felu se mai chiama?

206. Ce crede poporul despre *Vremea d'apoi*?

Precuvèntare

la Album alu bisericeii episcopesci dela Curtea de Argesiu.

„Mai bine de trei secóle si jumetate se implinescu astadi, de cându pe pajistea in florita de pe malulu stàngu alu Argesiolui, o jumetate óra departe de orasielulu „Curtea de Argesiu, totu poporul dreptu credinciosu, micu si mare, saracu si veduva, osténu si boieriu, toti coprinsi de negraita bucurie si de infocata rivna crestinesca, se adunase cá in di de serbatóre. Inaintea loru se inaltia mândra si stralucitóre, cu cele patru turle ale sale aurite, o biserica minunata, fàra potriua cá frumsetie architecturala, fàra asemuire cá podóba. Ochiulu si sufletulu nu se putéu indestulu saturá la vederea unei cladiri asia de artistice si gratióse, si cu càtu mai multu o priveau, cu atátu se simtiau petrunchi de marimea si de perfectiunea spiritului omenescu, care spera in viitoriu si in nemurire.

Négoe-Voda, fericitulu ctitoru alu sfântu locasiulu acestuia, voise se dea serbatorii de sfintire a templulu stralucirea cea mai mare; poftise se vie in aceea di toti archimandritii din Muntele celu sfintu alu Atonului, toti egumenii de pe la tóte manastirile de acolo, patru mitropoliti, cu Patriarchulu Tiarigradului in frunte, si toti egumenii cu totu clerulu din tíera. Toti alergara la glasulu piosulu Domnu, pentrucà serbatòrea aceea erá a Miresei lui Christosu, pentrucà in acele timpuri de gróznica asuprire din partea Osmaniloru, ceea-ce legá strinsu tóte popórele crestine ale Orientulu subjugatu, erá Crucea Mântuitoriulu Christosu, erá credinti'a ferbinte si nestramutata, cá numai prin mil'a si ajutorinti'a celui a totu puternicu ele voru scuturá jugulu celu apasatoru si 'si voru redobândi libertatile si drepturile perdate. Sfintirea unei biserice mari la Argesiu erá o serbatóre pentru intrég'a lume crestina din peninsul'a Balcanica, pentru toti cei insetati dupa harulu Domnulu si nesecat'a lui bunatate. Cându toti se adunara la loculu amintitu, in sér'a de 14 spre 15 Augustu 1517, se facu rug'a de séra (vecerni'a) si apoi incepu privigherea, care ținu tóta nóptea „stându in picioru de se rugá cu rugaciune si cu cãntari“ Négoe-Voda, patriarchulu si totu clerulu si poporul adunatu, care dicea „Dómne meserere“. „Ear déca trecu unu césu din di, in lun'a lui Augustu in 15 dile, ne spune o cronica, traseru clopotele, pentrucà se mérga patriarchulu, impreuna cu Archiereii si cu Egumenii cei mari, cu totii, si cu totu clirosulu, se tîrnosésca biserica. Si tocmi in altaru svîntulu prestolu Négoe-Voda cu mainile lui, spre sfintire, in laud'a adormirei stapànei, de Dumnedieu nascatòrei si pururea feciòrei Maria, si duse si facatòrea de minune icóna, a lui Pantocratoru, si o pusera de drépt'a in biserica, ferecata cu auru si cu argintu, si cu margaritariu multu impodobita. Asisderea si alte svinte icóne, si erá totu ferecate cu argintu si cu margaritariu, si cu pietri scumpe, între carele erá si icón'a chipulu svîntulu Nifonu patriarchulu, impodobita totu cu argintu

si auru ferecata preste totu, si faclii si candelu si tetrapode poleite, si alte podobe, carele nici-o minte nu le pote inchipui se le spue. Deci dupa ce tirnosii si tocmi tote inoirile, ear Negoe-Voda si domn'a lui Despina, si coconii loru care le daruise Dumnedieu, si cu toti boierii si patriarchulu, si metropolitii, si egumenii, si totu clerosulu, daca sevirsira dumnedieasc'a liturghie, facu domnulu ospetiu mare si veselie tuturoru norodeloru, si darui pre toti cei mici si pre cei mari, pre saraci si pre veduve, pre misiei, pre cei neputinciosi, si tuturoru cata li se cadea mila le dede". „Ear manastirea cea noua din Argesiu o ingradi impregiuru cu curte de zidu, si in launtrulu curtii facu multe chilii calugaresci si o in-frumsetia cu totu felulu de trebuintie, cu de tote o im-podobii si o facu asemenea raiului lui Dumnedieu, iar in mijlocu era acea casa dumnedieasca standu ca si pomulu acela alu cunoscintiei, ci inse nu asia, ca dintr'acela mancara stramosii nostri pom'a mortii, ear dintr'acesta se mananca datatorulu de vietia trupu si sange alu domnului nostru Isusu Christosu, care se junghie in tote dilele intru iertarea peccatorulu, si in vieti'a de veci".

Astadi dupa o scurgere de 369 de ani, ne gasimu dinaintea aceluiași templu, odoru stralucitoriu la sora, care 'si inaltia, nu cu mai puçina mindrie, cupolele sale aurite pe orizontulu albastruii din prejma muntiloru, si astapta ca sub boltele sale stravechi si din nou imbracate cu frumoșe podobe, se resune ca odinora psalmodiile alinatore ale mangaiosei religii. Umbrele fericitoru ctitori Negoe si Despina, Radu dela Afumati si Roxandra, parca parasescu locasiurile vecinicieii pentru a veni intre noi si a se inchina plini de recunoscintia catra acelu Rege marinimosu si intieptu, catre acea Regina buna si blajina, stralucitore prin calitatile inimei si ale spiritului, caci dinsii n'au lasatu ca se se prapadesca pomenirea osteneleloru prea fericitoru ctitori, ci cu regesca rivna s'au silitu spre a ocroti si a umbri, a intemeia si deseversi frumoșa biserica dela Argesiu, care devenise mai acumu cateva decenii: „locuintia animaleloru, a paseriloru si a gadinelu", cumu se temuse Negoe-Voda. De si lucrarile acestei lumi se deseversiescu incetu, dara necoprinsulu intru bunatate Dumnedieu, ziditorulu nostru, are pentru lucrarile omenesci multe feluri de chipuri, si dupa placerea sea, cumu voiesce, unde socotesce, le si potrivesc; si proni'a dumnedieasca, alergandu cu umbletu fara de sunetu, si cu glasuire fara de audire, dice unuia se se scole, si altuia se cadia, unuia se imperatiasca si altuia se se supue, unuia se se ascunda si altuia se se ivesca; caci eata dupa amari de ani si suferintie, dupa atatea rescole si predaciuni, si robiri, ce s'au intemplatu in de Dumnedieu pazitulu pamentu alu patriei nostre! Nemulu romanu se ridicu din giulgiulu de morțe, ce'i ineluisse trupulu, si ca Lazaru din gropa reinviaza la suflarea invietore a libertatii. Cu redestep-tarea consciintiei nationale se rechiamu amintirile nu numai ale fapteloru de vitejie din seculii trecuti, dara si amintirile culturai morale si intelectuale; operele de arta, fara de care nici se pote presupune viati'a morala intr'o natiune.

Strabunii nostri, de si siliti de lacomi'a veciniloru a sta intr'una cu arm'a in mana spre aparare, n'au uitatu inse cu totulu idealulu unui poporu, care aspira la civilisatiune si independentia; n'au despretiuitu indeletnicirile acelea nobile, cari singure facu marirea natiiloru si contribuescu la propasirea nefinita a omenirei. Religionea fiindu bas'a temeinica a esistentiei loru nationale, ea a fostu stinc'a neclintita, dupa care densii s'au aparatu impotriva islamismului cutropitoriu; dintr'ins'a ei au sorbitu tari'a si curagiulu cu care se luptara vecuri necurmate, pentrucu sentimentele morale suntu cele cari dau virtutea interna cu multu mai puternica decatu cea materiala, si sentimentele morale se intemeiaza, cresc si se pastreza numai prin sentimentulu religiosu. De aceea, inca din primele timpuri ale urdirii celoru doue voevodate ale Tierii romanesce si Moldovei domnii romani se intrecu a inaltia locasiuri Dumnedieesci, biserici si manastiri stralucite pentru respandirea si intarirea credintiei crestine. Aceste locasiuri risipite in fie-ce coltiu alu tierii, prin vaile muntiloru, la adapostu si strimtori, pe dimburi si siesu, au servitu de asiluri ale credintiei in toti timpii; ele suntu monumente ale culturai nostre; ele intretinu in inimi religiunea fapteloru glorioșe, desvolta simtiemintele pentru totu ce este mare si frumosu reinviadia umbr'a barbatiloru vestiti, ce au traitu, luptatu si suferitu pentru patri'a nostra, ca unele ce au fostu martore la faptele si la simtirile loru, ca unele ce suntu urme ale pietatii si darnicieii loru.

Aceste sfinte locasiuri ajunsesera inse la mare parasiire si pustiire, cadiendu in manile calugariloru streini si adeverinduse cuvintele imperatului prorocu: „Domne, venira strainii in mosi'a nostra, si spurcara manile loru cu mite, si indrasnira a vinde, a carcimari santele tale si a goni pe mostenii, si in trudele si ostenele loru a baga pe straini, fumu de rusine si de imputaciune veciniloru nostri." Acesta stare de umilintia a bisericeii pamentene si a casei domnului trebuia se si gasesca o indreptare grabnica, in epoca de regeneratiune a Romaniei; salasiurile dumnedieesci se ridicara din ruin'a atatoru mari de ani; ingradirea buneii orendueli, a pacii si a dragostei in ale bisericeii si ale statului, aduse in curendu imbunatatirile, de cari astadi ne bucuramu. Proni'a dumnedieasca, care a ingrijitu de scumpu nemulu acesta, ia trimisu tocmai in minutele cele mai grele, unu ingrijitoriu si parinte pazitoriu de binele patriei nostre, rege cu minte inalta, blandetie, rabadare si drepta judecata, cu ferbintiela dumnedieasca si rivna catre bisericea ortodocsa romana, a careia autocefalie seculara elu a intarit'o si a bine definit'o. Petrunsu de adeverulu istoricu, ca bisericea la romani a fostu totdeauna nedeslipita de destinele tierii, ca bisericea si statulu n'au fostu la noi nici odata dusimane, ca statulu s'a privitu ca o putere totu de Dumnedieu renduita si dumnedieescu asiediamentu ca si bisericea, amendoue ostindu-se pentru unulu si același nobilu scopu, si amendoue impreunate fiindu la unu locu, potu se stea forte frumosu, — Regele Carolu I. „Cunoscendu credinti'a nestramutata a poporului in religiunea stramosiesca", ne spune Elu, „din cea inteiu di

si in totu timpulu domniei mele amu avutu dinaintea ochiloru mei unu tielu constantu, marirea si intarirea bisericeii romane, pentru-cá ea se remàna acea mare institutiune nationala de statu, pe care poporulu romanu sè se póta totdeauna sprijini“. Inca din primii ani ai domniei sale spornice in fapte mari, intrarmatu si in barbatatu cu neindoita nadejde si credintia spre Dumnedieu, Elu si-a intorsu privirile spre monumentele vechi ale tieriei, cari 'i aduceau in vremurile trecute resunete pline de glorie si de pietate; si in colind'a-i iscoditóre prin munti si vai, a datu si preste locasiulu lui Négoe-Voda, gasindu'lu intru desavirsita pustiire si derapanare, cà mai multe cutremure crepase turnurile, aplecàndule intr'o parte, sdruncinase temelile, scotiendu pietrile din loculu loru; focuri, deseori repetite, mistuise acoperisiulu si odórele si lucrurile cele sfinte din launtru, clopotele si imprejmuirile bisericeii; plói'a si ninsórea, strabatèndu prin acoperisiiu stricau zidurile si picturile; pardosél'a de marmura stá bucata preste bucata; pàna si mormintele ctitoricesci nu erau pazite, ci dilnicu date profanariloru celoru cautatori de bani si sculiste.

Si elu s'a induiosiatu la o privelisea asia de intristatóre, si nu a voitu se lase a se prapadì cu totulu pomenirea osteliloru aceluí Négoe-Voda, omu cuviosu si plinu de dorulu tierii, si si-a pusu nestramutata hotarire a o face si mai frumósa din cum a fostu, si mai stralucita podóba a patriei. Si eata cà prin staruintiele sale si ale guvernului seu de astadi, si prin nadejdea cea cu credintia a poporului neindoita in mil'a lui Dumnedieu si in acoperemèntulu prea curatei Maicei sale, au adusu pre acésta sfinta biserica a episcopiei Argesiu, intru fiintia desevirsa, inaltiandu-se stralucitóre cá o flóre, mirés'a lui Christosu, si chiamàndune a ne bucurá noi astadi in Domnulu si pentru Domnulu si a'i multiamì pentru harulu seu nesecatu si nesfàrsit'a'i bunatate.

De aceea dio'a de astadi a sàntirei celui din nou templu este dio'a gloriei A Totu Puternicului Dumnedieu, caruia trebue se'i dicemu: „Binecuventédia din Ceriu parinte sànte acestu sàntu locasiu alu teu, si'lu pastrédia din neamu in neamu cá unu nepretiuitu odoru amintindu dilele grele si timpurile de marire, prin care au strabatutu virtutea si voinici'a romaniloru, sprigininduse pe stànc'a credintiei càtra Dumnedieu, càtra Patria si càtra Rege“.

(Va urma: Privirea istorica).

Pericope scurte din opulu istoricu titulat: Luptele Romàniloru in resbelulu din 1877—1878.

(Continuare din Nr. 11—12 si fine).

Cartea a Sèptea.

Griviti'a.

Nóptea de 25/6 spre 26 Augustu (7 Septembrie) erá intunecósa si fàra luna inaintea Plevnei, vèntulu batea spre partea opusa Turciloru. Acésta favorisá lucrurile de asediare a bateriiloru nóstre, cari avèu se deschida

bombardarea a dou'a di, fàra ca Turcii se le fi simtitu si impedecatu prin foculu loru. Sparatorii rusi ai corpuriloru al IX-lea si alu IV-lea, mai apropiati de positiunile unde aveau se'si stabilésca tunurile, incepura a construi apararile pentru guri de focu de càmpu si pentru cele 20 de tunuri de piatia de calibru 24. Se lucrà tóta nóptea, si 2 baterii de asediu erau instalate, una la drépt'a satului Radisiovo, care primì denumirea de bateria Catartulu din caus'a unui observatoru inaltu ridicatu in acea parte spre a priveghia in departare terenulu, armata cu 12 tunuri mari. Cea de a doua, cu 8 asemenea tunuri, erá asediata intre satele Radisiovo si Tuceniti'a.

Colonelulu Angelescu Alexandru ordonase divisiunei a 4-a a'si stringe bivacuulu dela Verbiti'a si a se pune in marsiu spre Griviti'a. Ea se vediu silita se faca unu ocolu spre a ascunde inaintea ei inamicului; acést'a 'i prelungì drumulu, si càndu ajunse spre diua in positiunile ce avea se ocupe, nu mai avù timpu a'si terminá adaposturile pentru baterii pàna la apropiat'a óra a deschiderei bombardamentulu. Divisi'a 'si incepù, inse, actiunea la ór'a hotarita, tragèndu in càmpu deschisu, si 'si ispravì parapetele chiaru in timpulu focului.

Semnalulu pornì la 6 óre diminéti'a din bateri'a Catartulu printr'o salva trasa de dins'a; 168 tunuri incepura de o-data a tuná asupr'a intaririloru si orasiulu Plevn'a. Rusii aveau in bateria 120 tunuri; bateriile romane cari intrara in actiune in aceea di, erau 1-a, 3-a, a 5-a din regimentulu alu 3-ea; a 4-a si a 5-a din regimentulu alu 4-ea; 1-a, a 2-a si a 6-a din regimentulu alu 2-lea de artilerie: 48 tunuri. Positiunile pe cari acestea se asiediara fusesera recunoscute in ajunu de comandantulu divisiunei a 4-a, impreuna cu siefulu seu de statu majoru si cu comandantulu artileriei divisionare. Intaririle Plevnei fusesera cu deamenuntulu studiate de trupele rusesci, cari se aflau in fati'a loru de o luna de dile; situatiunea loru se redicase pe planu si o copia fusese data de statulu-majoru rusescu statulu nostru majoru.

Ordinea asiediarei bateriiloru nóstre erá urmatórea: lini'a focului incepea la sioseaua Bulgareni-Plevn'a, deasupr'a satulu Griviti'a, lãnga flanculu stingu alu corpulu alu IX-lea rusescu. Prim'a bateria constá din 12 guri de focu ale bateriiloru 1-a din regimentulu alu 3-ea si a 5-a din regimentulu alu 4-ea de artileria sub comandamentulu majorulu Cratiunescu. Bateri'a lovea pe de o parte in lucrurile inamice din stingu a sioselei spre Radisiovo, pe cari le batea si artileri'a rusésca; pe de alta parte objectivulu bateriei romane erá Abdul-Kerimtabia, numita de noi redut'a mare dela Griviti'a. Dincolo de intaririle protivnice dela Radisiovo se zareau miscari de trupe in taber'a turcésca, care 'si stringeau repede corturile indicàndu ca inamiculu nu se asteptá in acea di la deschiderea focului.

A dóu'a baterie romana erá asediata pe délulu acoperitu cu vii deasupra satulu Griviti'a. Ea erá formata din 36 guri de focu ale bateriiloru 1-a, 2-a, 6-a, din regimentulu alu 2-ea; a 3-a, 5-a din regimentulu alu

3-ea; a 4-a din regimentulu alu 4-ea de artilerie si erá sub comandamentulu maiorului Vartiade.

Pe cându se urmă bombardarea, trupele de infanterie acoperite in valcelele si incovaiturile de terenu, stăteau in vecinatatea bateriilor, gata de lupta in casulu unui atacu din partea vrasmasiului. Lini'a întâia, cătu se putea mai apropiata, erá formata de brigad'a Cantilli, care trimisese ante-posturi inainte si luase contactulu cu ante-posturile inamice; brigad'a Boranescu, in a două linie. Inapoi a acestei linii, pe platoulu din drépt'a sioselei Bulgareni-Plevn'a, se stabilira ambulantiile divisiunei a 4-a si ambulanti'a de reserva.

Simultanu cu actiunea artileriei romane incepuse si aceea a artileriei rusesci. Corpulu alu IX-lea, in stíng'a sioselei si in prelungirea flancului stíngu alu divisiunei nóstre, 'si concentrá foculu asupra frontului Est alu positiunei inamice. Apoi lini'a focului cărmea spre satulu Radisiovo, unde corpulu alu IV-lea batea acelasi frontu despre miadiadi. Pe stíng'a armatei aliata, spre intaririle turcesci dela Krisin la malulu Vidului, detasiamentulu generalului Imeritinski, calare pe sioséua Plevn'a-Lovcea, erá mai departatu de positiunile inamice si avea mai multu drumu de strabatutu spre a se apropiá de dèsele. Acestu detasiamentu se stabili numai dupa amédi pe muntele Rosiu, in fati'a primei créste a muntelui Verde, unde 'si asediá bateriile dispunèndu-se a participa a două di la bombardamentu.

Dupa primulu momentu de surprindere, Turcii deschisera imediatu foculu din redutele si intaririle lor, si la sgomotulu celoru 168 guri de focu ruse-romane se intovarasi glasulu tunurilor otomane de pe fronturile bombardate. Tragerea turcésca erá regulata, fàra graba, inse, in genere, bine indreptata; batai'a tunurilor otomane erá fòrte departata, obuse de ale lor ajunsera pàna apròpe de Verbiti'a. Se vedea ca inamiculu studiase bine positiunile, posedá buna apreçiare si cunostintia exacta a distantiilor. Cu tóte acestea foculu seu la inceputu nu pricinui daune seriòse, si artileri'a aliata 'si manifestá superioritatea sa numerica. Erá visibilu că Turcii erau prudenti si 'si economisau munitiunile de artilerie; procedere intielépta din partea lor spre a'si pastra totu efectulu pentru momente decisive.

Comandantulu armatei de Vest, Domnulu Carolu, in socitu de siefulu de statu-maioru generalu, incalecà la 7 óre *diminèti'a si porni spre a inspecta positiunile de bataia* luate de trupele aliata. In apropiere de sioseaua Bulgareni, generalulu Cernatu, comandantulu armatei romane de operatiuni, intimpinà pe Domnitoriu si 'i dete raportulu despre dispositiunile luate pe drépt'a liniei. Domnulu urmă din diferite baterii actiunea artileriei, studiindu efectele, convorbindu cu comandantii si dându-le ordine verbale de a intari liniile infanteriei prin lucrari repedi de adapostu, spre a fi pregatiti la ori-ce intreprindere din partea vrajmasiului. Pretiós'a lopata a trupelor romane le servi multu pentru indeplinirea acestui ordinu.

Puçinu dupa amédi sosi pe terenu Imperatulu Rusiei cu marele-duce Nicolae, si numeròse suite. Dom-

nulu Carolu merse de salutà pe monarchulu Rusiei, care se asediá inapoi centrulu pe unu platou la stíng'a sioselei Bulgareni, de unde privirea putea se imbratisiedie lini'a circulara a bateriilor aliata. Diu'a acésta de 26 Augustu (7 Septembrie) erá aniversarea incoronarei lui Alexandru alu II; trupele rusesci aclamau cu entusiamu in trecerea 'i pe Tiaru.

Daca erá serbatóre dinastica in armat'a imperiala, serbatóre nationala erá in acea di in ostirea romanésca. Tunurile ei bubuiiau pe pamentu osmanliu luate in silnicia dela crestini; vulturii cu crucea in pliscu de pe stégurile sale 'si luasera sborulu peste Dunare si scuturau voiosi aripile, gata sè se avènte pe vizuinele dusmanului.

Energici si veseli, dupe fericit'a fire a Romanului, 'si indeplineau tunarii nostrii dator'a. Mai tóta diu'a ei traseră descoperiti in câmpu, căci amu spusu cuvèntulu pentru care nu'si putusera stabili peste nópte apararile. Dara ei nesocoteau pericolulu si erau multumiti, căci acésta imprejurarele da privilegiu de a se areta la lucru, si le atragea numeròse visite din partea oficiarilor din statulu-majoru rusu si atasiatoru militari straini, pe cari artileristii nostri 'i primea curtenesce, facèndu-le onorurile bateriilor. Erá la inceputu moda — căci-cá salònele, câmpulu de bataie 'si are si dènsulu modele sale inspirate de emulatiunea de a se distinge prin infruntarea primejdiei si dispretiulu mortiei — erá o adeverata moda in primele dile ale bombardarei de a merge a vizitá positiunile inaintate ale Romaniloru.

„Ati fostu se vedeti bateriile Romaniloru?“ intrebà colonelulu Gaillard, atasiatu militariu alu Franciei, pe unu adjutantu alu Imperatulu Rusiei. „Eu vinu dela dènsii“, dicea oficiarulu francezu, „si amu fostu cu deosebire multumitu de ce amu vediutu; dăra ce amu observatu mai alesu este indemànarea si priceperea cu cari siefi loru de baterii, cari adesea nu sunt decātu locotenenti, indeplinescu misiunea, ce la d-vòstra, Rusii, este generalmente incredintiata oficiarilor superiori comandanti de baterii. Vetì vedea că au se fie sdraveni micii Romani, (*ils seront crânes, les petits Roumains*)“.

Nimicu nu caracteriza mai bine ca aceste cuvinte ale colonelulu francezu, cu deosebire simpaticu Romaniloru, juvenil'a ardóre a trupelor romane cari, dela întâi'a di a intrarei lor in actiune la Plevn'a, se infatiara in chipu multiamitoriu alaturi de vechi'a armata a Rusiei.

Bombardarea tînu pàna la 6 óre sér'a. Pe la 5 óre comandantii corpurilor rusesci, si generalulu Cernatu, comandantulu corpulu romanu, se intrunira la observatorulu unde se aflá capeteni'a armatei de Vestu cu Imperatulu si marele-duce Nicolae. Comandantii prezentara raportulu lor asupra rezultatulu dilei si observatiunile ce facusera. Se constatase ca inamiculu nu se asteptá la bombardare. Foculu turcescu, desi bine indreptatu, avusese mai puçina intensitate decātu alu nostru, si superioritatea numerica a artileriei se vediuse a fi in partea nóstra. Nicairi, inse, foculu inamicu nu fusese stinsu, intaririle turcesci nu parusera sdruncinate. Dom-

nulu Carolu ordonà continuarea pe a dou'a di a actiunei care avea se fia sporita cu baterii nòue romàne-ruse, si prescrise intarirea trupelor pe positiunile lor. In cursulu noptiei avea sè se traga salve la intervale, spre a impedeacă pe inamicu a'si repará si imbunatati intaririle. Imperatulu si marele-duce se întórsera la Radeniti'a, Domnulu Carolu la cuartierulu seu dela Poradim.

(A se vedé mai departe cartea intréga in tóte partile sale una decátu alta mai interesanta, instructiva si valorósa).
Red. „Transilvaniei“.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 348/1887.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, ținuta in Sibiiu la 29 Iulie st. n. 1887.

Presiedinte: Iacobu Bologa, vice-presiedinte.
Membrii presenti: E. Macelariu, G. Baritiu, P. Cosm'a, Eugen Brote, Nicanoru Fratesiu, G. Munténu,
Secretariu: Dr. I. Crisianu.

Nr. 85. Dl. I. St. Siulutiu alesu controlorulu alu Asociatiunei, prin adres'a sa de dto 21 Iuliu a. c. aratându, că starea sdruncinatei sale sanatați nu 'i mai permite a lua asupra sarcini, resignéda dela oficiulu de controlorulu si cere cá comitetulu se substitue pre unu altu membru din comitetu in loculu seu pe timpulu cātu va lipsi din Sibiiu pentru cautarea sanetații, ear adunarei generale procsime se-i propuna alegerea unui altu controlorulu (Nr. Ex. 343/1887).

— Comitétulu i-a cu regretu actu de acésta resignare si esprimându multiamita dlui I. St. Siulutiu pentru serviciile facute cá controlorulu, substitue in acésta functiune, pâna se voru dispune la timpulu seu cele necesare, pe membrulu suplentulu alu comitetului, Nicanoru Fratesiu, protosincelu.

Nr. 86. Cassariulu Asociatiunei presenta ratiociniulu despre averea asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, si despre fundatiunile ei pe anulu 1886. (Nr. Ex. 338/1887).

— Se predau unei comisiunii compuse din membrii: C. Stezariu, E. Macellariu si B. P. Harsianu pentru revisiune, censurare si raportare in una din siedintiele procsime. Aceeasi comisiune se insarcinéda si cu scontrarea cassei Asociatiunei, avendu a raporta la timpulu seu despre resultatu.

Nr. 87. La raportulu directiunei dela scól'a civila de fete a Asociatiunei de dto 8 Iuliu a. c. Nr. 191 despre afacerile scólei si internatului in anulu scolaru 1886/7 (Nr. Ex. 332/1887), comitetulu decide:

a) in vederea, că in anulu scol. urmatoriu 1887/8 se va putea pune in lucrare cursulu complementariu, despre care se face amintire in §. 6. alu statutului de organizare, stabilirea mai in specialu a unui planu de invetiamentu pentru acestu cursu, atātu in privinti'a materialului din obiectele de invetiamentu, cātu si in privinti'a materialului de tractatu

din lucrulu de mâna si din lucrurile peste totu menite pentru viati'a practica, cu elaborarea unui asemenea planu se insarcinéda membrulu comitetului Ioanu Popescu, profesorulu seminarialu.

b) in vederea, că lucrului de mâna si desemnului in cursulu suplementaru, dara si in cursurile actuale ale scólei civile va trebui sè se deede deosebita atentiune, fiindu acésta o cestiune importanta pentru scól'a nòstra si pentru poporulu intregu, căci ea se refera la sporirea puterii de productiune in ramulu industriei de casa a poporului nostru; in vederea, că ar fi bine, ca pentru o multime de lucruri femeiesci, ce se invétia acum sau se voru invetia in viitoru, sè se folosésca modele luate dupa lucruri classice in combinatiune de colori si de forme ornamentale, precum se afla ele in lucrulu de mâna sevársitu de femeea romàna dela sate din diferitele parti ale tierii; in vederea, ca prin folosirea si combinarea acestoru forme in compositiuni nòue, in loculu modeleloru nòue, adesea lipsite de individualitate si gustu esteticu, s'ar da fundamentu solidu productiunii din lucru de mâna in scóla si industriei de casa preste totu si s'ar crea o legatura puternica intre scóla si poporu, comitetulu decide punerea la cale a unei colectiuni de modele luate dupa lucrurile aflatóre in lucrulu de mâna sevársitu de femeea romana, incrediendu intrég'a afacerea „Reuniunei femeiloru romane din locu“;

c) in vederea, că internate fiindu in institutu, invetiatoreseloru le lipsesce timpulu pentru pregatire si pentru recreatiunea neaparatu trebuinciósa, avendu a dá in timpulu liberu ajutoru in ceea ce privesce conducerea internatului, comitetulu decide: cá invetiatoresele angagiate la scól'a civila de fete a Asociatiunei pe viitoru se nu fia cu locuinti'a in internatulu numitei scoli. Actualei invetiatoresé A. Filipesculu, avendu pe temeiulu acestui conclusu, a functiona pe viitoriu cá invetiatorésa esterna, i se va computa, cu inceperea dela 1 Septembrie a. c. salariulu intregu in suma de 700 fl. v. a si reutululu de cuartiru de 150 fl. la anu;

d) Cassariulu Asociatiunei Dl. Eugen Brote, primesce insarcinarea de a studia, cum sè se ingrijésca in modu corespundietoriu afacerile administrative ale scólei civile de fete a Asociatiunei; mai departe a supraveghia scól'a pe timpulu feriiloru in ceea ce privesce lucrurile ce suntu a se mai esecutá si nouele procurari ce sunt a se face, in considerarea, că pe viitoru va fi mai impopolata scól'a cá in anulu espiratu, precumu si de a combina, nu cumva ar fi consultu sè se angagiedie o putere instructóre stabila cu o léfa ficsa, carea se aiba indatorirea a da tóte lectiile de musica instrumentala si eventualele lectii de cantu, ce s'ar pofiti afará de lectiile obicnuite, ér' despre resultatu a raportá la timpulu seu.

Nr. 88. Directiunea scólei de fete sustínuta de Asociatiunea transilvana prin adres'a de dto 8 Iuliu a. c. Nr. 192 recomànda cererea invetiatoreséi Aurelia Filipesculu dto 1 Iuliu si 5 Iuliu a. c. in intielesulu, de a-i acorda si pe timpulu celoru dóue luni de ferii cuartirulu de pâna acum din internatu si serviciulu necesaru, sau si pentru acestea si pentru viptu, luminatu si spalatu sum'a cuvenita evaluata in bani, fiindu dènsa angagiata pe anulu intregu si avèndu astfelu dreptulu se faca pretensiune la cele cerute pe bas'a concursului.

— Comitetulu aflându cererea invetiatoresci A. Filipescu deplinu motivata, o acórda, dându-i putintî'a de a locuî si in timpulu celor 2 luni de ferii in cuartirulu din internatu pe lînga serviciulu si luminatulu trebuinciosu; in ce privesce costulu si spalatulu i-se aplacidéza sum'a de 20 fl. la luna, astfelu pe timpulu intregu al feriiloru sum'a de 40 fl. v. a., pe care o va putea ridica dela cass'a Associatiunei pe lînga cvitancia in regula timbrata.

Sibiiu d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,
v.-presidentu.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu.

Autenticarea acestui procesu verbalu se increde Dloru Macellariu, Cosm'a, Eug. Brote.

S'a cetitu si autenticatu.

Sibiiu, in 30 Iuliu 1887.

E. Macellariu m. p.   **Eugen Brote** m. p.   **P. Cosm'a** m. p.

Nr. 350/1887.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatü in siedintî'a dela 2 Augustu st. n. 1887.

Presiedinte: Iacobu Bologa, vice-presiedinte.

Membrii presenti: P. Cosm'a, I. V. Russu, B. P. Harsianu, G. Baritiu, G. Munténu, E. Brote.

Secretariu: Dr. Ioanu Crisianu.

Nr. 89. Dl G. Manu advocatu in Desiu prin adres'a de dto 21 Iuliu a. c. cu provocare la conclusulu comitetului de dto 16 Maiu a. c. Nr. 288 incunoscintéza comitetulu, ca dlu directoru alu despartieméntului Desiu, avocatulu Augustinu Munténu, l'aru fi asiguratü a fi trimisu contractulu de cumperare si de vènzare dimpreuna cu sum'a de 355 fl. in caus'a lasaméntului dupa fericitulu Tiție si se róga, cá comitetulu se absolveze caus'a acést'a inainte de adunarea generala din acestu anu (Ex. Nr. 342/1887).

— Se rescrie dlui G. Manu, ca contractulu si banii despre care face amintire, dl advocatu A. Munténu nici pâna la datulu de fatia nu i'au transpusu acestui comitetu. Dlu advocatu A. Munténu se recérca din nou a deslusí afacerea cu lasaméntulu dupa fericitulu I. Tiție.

Nr. 90. Se presentéza scrisórea dlui advocatu din Alba-Iuli'a R. Patiti'a de dto 20 Iuniu 1886, presentata aici la 29 Iuniu 1886, prin care se face cunoscutu rezultatulu procesului fondului Academiei romane de drepturi contr'a An'a Berghianu, maritata Visi'a, aratându, ca acela e nefavorabilu, fiind susnumit'a academie respinsa cu pretensiunea sa in tóte trei instantie; arata mai departe, cá din spesele statorite cu 113 fl. 15 cr. dènsului, cá reprezentantu, i-s'au fostu anticipatu sum'a de 45 fl. v. esolviti in doue rënduri. (Ex. Nr. 192/1886).

— Resultatulu procesului fondului Academiei romane contra An'a Berghianu m. Visi'a se ia spre sciintia, anticipatiunile esolvite in doue rënduri in suma de 45 fl. se licuidéza, fiindu a se scóte din evidentia.

Nr. 91. Dl N. D. Racoviti'a din Bucuresci prin adresa de dto 7 Iulie n. a. c. transpune sum'a de 10 lei pentru fói'a Asociatiunei. (Ex. Nr. 339/1887).

— Cu multiamita spre sciintia, banii se transpunu la cass'a Asociatiunei, avèndu a se constata primirea.

Nr. 92. Editur'a I. N. Kern acum Max Müller in Breslau prin adres'a de dto 28 Iunie a. c. face cunoscutu, cá a scosu in tipariu opulu: Romänien. Eine Darstellung des Landes und der Leute, cu 26 ilustratiuni si o carta de cunoscutulu etnografu Rudolf Bergner, pretiulu 10 M., leg. 11 M. 50 d. si se róga, cá Asociatiunea transilvana se dee si acestei carti atentiunea, cu care a fostu imbratisiatu opulu: „Siebenbürgen“ de acelasi autoru, oferindu a trimite unu esemplariu spre a circula pe lînga o lista de subscriere printre membrii acestei Asociatiuni, eventualu a accepta ori-care alta modalitate, ce i-s'ar propune, chemata a da cartii o respândire corespundiátore. (Ex. Nr. 322/1887).

— Fiind mijlócele Asociatiunei de astadata intr'unu modu deosebitu angajate, comitetulu nu e in positie de a comanda cá in trecutu, o partia mai mare din acestu opu interesantu, nu e in sa neaplicatu a luá initiativ'a pentru circularea unei liste de subscriptiune, indata ce se va pune la dispositie unu esemplariu spre a putea luá privire in elu si astfelu a'l putea recomanda.

Nr. 93. Directiunea despartieméntului VII (Abrudu) prin adres'a de dto 13 Iulie n. a. c. transpune sum'a de 145 fl. 90 cr. v. a., ce au incursu la adunarea generala a acestui despartieméntu, ținuta la 10 Iulie a. c. in Lupsi'a cu aceea, cá declaratiunile membriloru de nou insinuati dimpreuna cu protocolulu luatü in numit'a adunare, le va inainta incóce indata dupa verificarea acelu protocolu. (Ex. Nr. 333/1887).

— Spre sciintia, adeverindu-se sum'a de 145 fl. 90 cr. v. a. ce au incursu la adunarea generala a despartieméntului ținuta in Lupsi'a. Directiunea se recérca a trimite protocolulu adunarei fara amânare, pentrucá membrii de nou incri si se póta fi supusi aprobării adunarei generale a Asociatiunei din acestu anu.

Nr. 94. Teodoru Nandor studentu absolutu de class'a VII la gimnasiulu romanu din Blaju si stipendiatu alu Asociatiunei, isi legitiméza sporiulu facutu in studii. (Ex. Nr. 345/1887).

— Spre sciintia, avèndu a i se rescrie, ca pe viitoriu se trimita actele justificative pe lînga comitiva.

Nr. 95. Ioanu Guguianu studentu absolutu de silvicultura si stipendiatu al Asociatiunei, prin adres'a de dto 1 Iulie a. c. arata, cá terminându cu finea semestrului de iarna a an. scol. 1886/7 ordinea obiectelorü conținute in program'a academica din Selmezbánya si nefiindu incriu pentru semestrulu de vara, pe de o parte fiindu gat'a, pe de alt'a din caus'a morbului, de care a fostu cuprinsu, nu si-a testatu cuitanti'a despre rat'a IV din stipendiulu avutu, si se róga, cá comitetulu se-i susțina rat'a acésta pâna la finea lui Octobree, fiindu atunci in stare a produce documentele necesare. (Ex. Nr. 344/1887).

— Asternându studentele absolventu de silvicultura si stipendiatu alu Asociatiunei atestatele despre obiectele, ce le-a frecventatu, precum despre esamenele din acelea, i se va eliberá si rat'a din urma a stipendiului, de care s'a bucuratu.

Nr. 96. Iosifu Moianu, invetiacelu cl. II alu scólei poporale superióre de statu, despartieméntulu de sculptura din

Satulungu si stipendiatu al Associatiunei, legitiméza sporiulu facutu. (Ex. Nr. 324/1887).

— Spre sciintia.

Nr. 97. Bibliotecariulu Associatiunei Dr. Ioan Crisanu presentéza conspectulu cartiloru intrate la biliotec'a Associatiunei transilvane in trimestrulul Aprilie — Iunie a. c. (Ex. Nr. 341/1887).

— Spre sciintia, se se publice in organulu Associatiunei.

Nr. 98. Tipografi'a archidiecezana presenta unu contu de 2 fl. 70 cr. ca spese de timbru la concursule publicate de comitetu in diariulu „Telegrafulu Romanu“. (Ex. Nr. 313/1887.)

— Sum'a de 2 fl. 70 cr. se asignéza la cassa spre platire.

Nr. 99. Oficiulu pentru mesurarea competintieloru erariale prin mandatulu de solvire de dto 25 Maiu n. a. c. Nr. 614 presentatu aici la 29 Iulie n. a. c. adresatu dlui Eugenu Brote, cassariulu Associatiunei, cere se se solvésca sum'a de 1 fl. 05 cr. ca repertu de timbru dupa cuitantiile trimise, fara a fi timbrate, prin mandatu postalu, dlor Mateiu Popu, Nicol. Moldovanu, Andreiu Francu, Aurelu Munténu si Iosifu Popu, membri ai Associatiunei. (Ex. Nr. 346/1887).

— In contr'a platirei repertului in sum'a de 1 fl. 05 cr. se se faca recursu, fiind-ca sumele cuprinse in cuitantiele, dupa care s'au luat repertu, cá tacse dela membrii ai Associatiunei facu parte din averea Associatiunei, prin care acést'a contribue la inaintarea de scopuri culturale. Cu executarea acestui concludu se incredintiaza membrulu comitetului Parteniu Cosm'a.

Nr. 100. In legatura cu conclusele comitetului, luate in siedinti'a dela 29 Iulie a. c. Nr. prot. 87 la raportulu directiunei dela scól'a civila de fete a Associatiunei de dto 8 Iulie a. c. Nr. 197 despre afacerile scólei si internatului in anulu scol. 1886/7 (Ex. Nr. 332/1887) comitetulu decide:

a) in vederea sporiului doveditu cu ocaziunea esameneloru publice la finea primului anu scolariu la scól'a civila de fete a Associatiunei si a imprejurarii, cá in prim'a linie acestu sporiu se datoresce conducerii intiepte, de care scól'a s'a bucuratu, comitetulu esprima multiamita dlui Dr. D. P. Barcianu pentru zelulu si abnegatiunea, cu care acela in calitate de directoru onorariu a statu in fruntea scólei si a provediutu afacerile directionale;

b) se trimitu adrese de multiamita Ven. Consistoriu Archidiecezanu din Sibiu si Ven. Ordinariatu Metropolitanu din Blaju, pentru ca s'au grabitu prin numirea de catecheti nimeriti a contribuí la inaintarea scopuriloru urmarite de scól'a civila de fete a Associatiunei;

c) se esprima multiamita dloru Dr. Ilarionu Puscariu, archimandritu si asesoru consistorialu si Nicolae Toganu co-operatoru, cari in calitate de catecheti au provediutu in modu gratuitu, in modulu celu mai nimeritu, invetiaméntulu din religiune la scól'a civila de fete, precumu si dlui Dr. Ioan Mog'a, care, cu cea mai mare prevenire, de asemenea in modu gratuitu, a facutu servitiile de medicu in anulu scolariu trecutu, regretându, ca Associatiunea, in considerarea starii ei financiare de adi, nu este pusa in positia a le remunera serviciile in modulu cum s'ar recere, ceea ce in sa va urma indata ce mijlócele îi voru permite;

d) cassariulu Associatiunei, dl Eugenu Brote, se insarcinéza a veni in una din siedintiele procsime cu propuneri, in privinti'a procurarii unei casse werthaimane in cancelari'a directiunei dela scól'a civila de fete;

e) directiunea scólei de fete civile se insarcinéza a face dispositiile necesare, cá servitorii dela numit'a scóla se fie primiti la casu de lipsa, in spitalulu civilu din locu cu tacse scadiute.

Nr. 101. Dela siedintiele dela 16 Iunie a. c. au incursu la comitetu urmatórele tacse: a) dela Domnii Gavril Ciobotea in Gimesiu tacsă pro 1887, 5 fl., Simionu Micu in Alba Iuli'a pro 1887 5 fl., Vasilie Mica in Székely-Udvarhely pro 1886 si 1887 10 fl., Alecsandru Nemesiu in Orestia pro 1887 5 fl., Vasilie Suciú in Gherl'a pro 1886 5 fl., Dr. George Ilea in Bai'a de Crisiu pro 1886 si 1887 10 fl., Aurel Novac in Biseric'a Alba pro 1886 si 1887 10 fl., Iónu Gallu in Abrudu pro 1886 si 1887, 10 fl., Teodoru Harsianu in Beica rom. rata a II-a din tacsă pro 1887, 1 fl. 25 cr., G. V. Borgovanu in Gherl'a a conto tacsei pro 1886 si 1887 3 fl. v. a. b) dela Dl Stefanu Moldovanu prepositu in Lugosiu a incursu sum'a de 10 fl., c) s'a insinuatu ca membru nou pro 1887 platindu tacsă de membru ordinariu pro 1887 Septimiu Albini in Sibiu.

— Spre sciintia, avédu membrulu nou a se supune aprobarii adunarii generale a Associatiunei transilvane.

Sibiu d. u. s.

In absentia dloru presiedinti, celu mai bétšanu dintre membrii cari au participatu la siedintia

G. Baritiu m. p.

Dr. I. Crisanu m. p.,
secretariu II.

Autenticarea acestui procesu verbalu se increde Dloru : Ioanu V. Russu, Parteniu Cosm'a, si Eugen Brote.

S'a cetitu si autenticatu.

Sibiu 4 Augustu 1887.

Ioanu V. Russu m. p.

P. Cosm'a m. p.

Eugen Brote m. p.

Nr. 369/1887.

Procesu verbale

alu comitetului Associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu luat in siedinti'a dela 16 Augustu 1887.

Presiedinte: Iacobi Bolog'a vice-presiedinte. Membrii presenti: I. St. Siulutiu, C. Stezariu, Zacharia Boiu, I. V. Russu, G. Baritiu. N. Fratesiu, G. Munteanu.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 102. Dl prim-secretariu alu Associatiunei George Baritiu, cu provocare la concludulu adunarei generale din Alb'a-Iuli'a ddto 9 Augustu 1886 din siedinti'a II pt. 20 referitoriu la fundatiunea scólei centrale románesci, ce aru fi sè se infintieze in Ghierl'a, in urm'a caruia comitetulu e insarcinatu a-si càstigá datele necesare despre numit'a fundatiune, si încátu afacerea ar cadea in competinti'a comitetului, referéza, cá, cercetându cu de ameruntulu actele referitóre la cestionat'a fundatiune, a aflatu, cá acelea nu deobliga pe Associatiune si pe comitetulu ei la nimicu, si cá prin urmare afacerea acésta nu cade in competinti'a comitetului (Ex. Nr. 367/1887).

— Spre sciintia, avèndu despre rezultatulu cercetarei facute a se luá notitia in raportulu comitetului catra adunarea generala procsima.

Nr. 103. Din partea cassariului se presinta proiectulu de bugetu alu Associatiunei pro 1888 (Ex. Nr. 365/1887).

— Se primesce in textulu alaturatu, avèndu a se presenta adunarei generale, ce are a se intruni in Sibiiu, pentru aprobare si statorire definitiva.

Nr. 104. Secretariulu II presenta proiectulu de raportu alu comitetului catra adunarea generala a asociatiunei, despre activitatea sa in anulu administrativu 1886 (Ex. Nr. 368/1887).

— Se primesce in textulu alaturatu, avèndu a se presenta adunarei generale.

Nr. 105. Dl. I. I. Keil covrigariu in Sibiiu, prin adresa de dto 1 Augustu a. c. se ofere a primi si pentru anulu scolariu urmatoriu 1887/8 alimentarea la scól'a civila de fete a Asociatiunei pe lãnga conditiunile din anulu trecut.

— Ofertulu Dlui I. I. Keil se primesce, si se insarcinèza membrulu comitetului P. Cosm'a a incheié contractu cu dènsulu in sensulu conditiuniloru statorite in anulu trecut 1886.

Nr. 106. Cu provocare la conclusulu acestui comitetu ddo 2 Augustu a. c. pt. 89, in afacerea procesului fondului academiei de drepturi contra Anei Berghianu marit. Visi'a se decide:

— Representantelului Associatiunei in procesulu contra Anei Berghianu m. Visia dlui avocatulu R. Patiti'a din Alb'a-Iuli'a i se incuviintiaza, pe lãnga anticipatiunea de 45 fl. ce i s'au licuidatu si solvit, si restulu de 68 din sum'a de 113 fl. 15 cr. licuidata dènsului ca spese de catra judecatori'a concernenta.

Nr. 107. In legatura cu punctulu precedentu si cu provocare la adres'a Dlui avocatulu din Alb'a Iuli'a R. Patiti'a ddo 9 Augustu a. c. (Ex. Nro. 355/1887), prin care satisfacèndu conditiuniloru cuprinse in §. 6 al. 2 alu statuteloru Associatiunei, cere a fi declaratulu de membru pe viatia alu asociatiunei, comitetulu decide:

— Dlu avocatulu R. Patiti'a membru ordinariu alu Asociatiunei, se declara de membru pe viatia alu Asociatiunei transilvane, avèndu a i se estradá diplom'a obicinuita.

Nr. 108. Vasilie Lazaru invetiacele de fauru in Desiu, prin adres'a ddo 7 Augustu a. c. cere a i se da unu ajutoriu ca se se póta sustinea la meserie (Ex. Nr. 359).

— Ne dispunèndu comitetulu de ajutore, cererei presente de astadata nu se póte satisface.

Nr. 109. I. Popescu profesorulu seminariulu in Sibiiu si membru comitetului asociatiunei prin adres'a ddo 4 Augustu a. c. cere a fi dispensatu dela insarcinarea ce o a primitu din partea acestui comitetu cu datulu 29 Iuliu a. c. Nr. 332 de a elabora unu planu de invetiamentu pentru cursulu complementaru, ce in sensulu §. 6 din statutu de organizare e a se institui la scól'a civila de fete a asociatiunei, aratãndu ca, aflãndu-se la scalde pentru cautarea sanetatii, nu are la indemãna isvórele trebuinciose la o astfelu de lucrare. (Ex. Nr. 361/1887).

— Membrulu comitetului I. Popescu se dispenseza dela insarcinãrea ddo 29 Iuliu a. c. Nr. 332 concredindu-se afacerea cu pregatirea planului de invetiamentu pentru cursulu complementaru, ce este a se deschide la scól'a civila de fete a Asociatiunei corpului invetiatorescu dela acèsta scóla in cointelegere cu Dl directorulu onoraru alu scólei Dr. D. P. Barcianu si secretariulu II alu Asociatiunei Dr. I. Crisianu.

Nr. 110. Dl avocatulu din Desiu, Augustinu Munteanu prin adresa ddo 14 Augustu a. c. aterne pe lãnga o copie simpla a testamentului, o copia a protocolului, prin care testatorulu a datu testamentulu in pastrare judecatorésca si in fine pe lãnga documentulu despre impartirea judecatorésca a lasamentului, contractulu de comparare si vèndiare de im-

preuna cu suma de 355 fl. in caus'a lasamentului dupa fericitulul Tiție, cerèndu ratificarea contractului si resolvirea definitiva a acestei cauze. (Ex. Nr. 366/1887).

— Se adeveresce primirea sumei de 355 fl., ér contractulu dimpreuna cu tóte actele referitóre la amintitulul lasamentu se decide a se da membrului P. Cosm'a spre dare de parere din punctu de vedere juridicu.

Sibiiu d. u. s.

Iacobu Bolog'a m. p.,
Vice-pres.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu.

Autenticarea acestui procesu verbale se increde dloru Stezariu, Z. Boiu, G. Baritiu.

S'a cetitu si verificãndu-se s'a subscrisu.

Sibiiu, in 17 Augustu 1887.

C. Stezariu m. p.

Z. Boiu m. p.

G. Baritiu m. p.

ad Nr. 368/1887.

Program

pentru adunarea generala a XXVI-a a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romãna si cultur'a poporului romãnu, care se va ținea in 28 Augustu n. a. c. si dilele urmatóre in Sibiiu.

Siedinti'a I-a în 28 Augustu.

1. Siedinti'a se deschide la 10 óre prin presiđiulu ordinariu, in sal'a comitatului, strad'a morii Nr. 10.
2. Esmiterea unei comisiuni de 3 pentru incassarea de taxe dela membrii vechi si dela cei cari se voru inscrie de nou.
3. Apelu nominalu alu membriloru Asociatiunei, cari au dreptu a participa cu votu decisivu.
4. Raportulu comisiunei de inscrieri.
5. Raportulu generalu alu comitetului despre activitatea sa in decursulu anului 1886 dimpreuna cu adnexele sale.
6. Insinuarea propuneriloru si eventualeloru interpelari.
7. Alegerea unei comisiuni de 3, pentru esaminarea ratiociniului pro 1886 si a proiectului de bugetu pro 1888 si a unei comisiunei de 3 pentru propuneri.
8. Dupa o informatiune prealabila, membrii adunarei voru binevoi a merge la scól'a de fete spre a o cerceta si visita in tóte partile sale împreuna cu internatulu.

Siedinti'a II-a in 29 Augustu.

1. Autenticarea procesului verbale alu siedintiei I-a.
2. Raportulu comisiuniloru esmise în siedinti'a I-a.
3. Alegerea secretariului II al Asociatiunei si alu controlorului pe periodulu presentu 1887—1890.
4. Dispositiuni pentru autenticarea procesului verbalu alu siedintiei II-a.
5. Defigerea locului pentru fiitóre adunare generala.
6. Incheierea siedintieloru adunarei generale.

Din siedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romãna și cultur'a poporului romãnu tinuta la Sibiiu in 16 Augustu 1887.

Iacob Bolog'a m. p.,
vice-presidentu.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu II.

ad Nr. 368/1887.

Raportulu

comitetului Asociatiunii transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românû despre activitatea sa in decursulu anului 1886.

Onorata adunare generala!

In conformitate cu dispositiunea statuteloru din §. 32 lit. g. si a conclusului adunarii generale din anulu 1882 dela Deju, p. prot. 33 comitetulu instituitu in adunarea generala din anulu 1886 din Alb'a-Iuli'a, 'si i-a voia a presentá adunarei generale urmatoriulu raportu despre activitatea sa in timpul dela 1-ma Ianuarie pâna la 31 Decembre n. 1886.

I.

In decursulu anului 1886 s'au ținutu 21 siedintie. Atâtu in siedintiele pâna la adunarea generala din Alb'a-Iuli'a, câtu si in siedintiele urmate dupa acésta adunare, care reconstituindu comitetulu prin noua alegere, n'a facutu schimbare in conducerea comitetului, presidiulu l'a purtatu vice-presedintele Iacobu Bolog'a, fiindu presedintele Timoteu Cipariu, parte din departarea locului, parte prin starea sanatatii debilitate, impedeatu a conduce insusi afacerile Asociatiunei.

Aici va fi loculu se ve aducemu la cunostintia o schimbare, ce in decursulu timpului s'a intemplatu cu privire la comitetu.

Schimbarea s'a facutu in una din siedintiele anului curentu si ar fi prin urmare se fie cuprinsa numai in raportulu despre anulu curentu, care e a se presentá adunarei generale din anulu 1888; fiind ea inse de natura a reclama o decisiune mai grabnica prin conclusulu adunarei generale presente, comitetulu 'si permite a o aduce, in legatura cu raportulu asupra cestiunei anului trecut, inaintea adunarei generale din anulu acesta. Schimbarea indicata s'a facutu in functionarii Asociatiunei: Anumitu Dl. profesoru seminarialu Dr. D. P. Barcianu, membru suplentu alu comitetului, secretariu II alu Asociatiunei, numitu delegatu alu acesteia in afacerile scolare si directoru onorariu alu scólei civile de fete sustinute de Asociatiune, simtindu in urm'a unei grele bóle, de care fû cuprinsu in tómn'a anului trecut, totu mai multu si mai multu trebuintia de linistea, pe care in anii din urma, din caus'a multeloru ocupatiuni, nici in timpul feriloru nu o a pututu afla, si avèndu mai departe in vedere inmultirea agendeloru secretariatului la cancelari'a Asociatiunei, precum si a aceloru impreunate cu directoratululu scólei civile de fete, cari, mai alesu din caus'a internatului au devenitu mai grele decâtu s'a pututu prevedea la inceputu, a cerutu se fie dispensatu sau dela afacerile secretariatului, sau dela cele ale directiunei scolare sau si dela amendoue, de óre-ce, fàra a'si pagubî sanatatea, n'aru putea se le mai implinésca dupa cum ar' voi si dupa cum trebuinti'a cere, ér comitetulu, apretiandu motivele cererei, cu regretu a primitu abdicerea densului dela postulu de secretariu alu II, multiamindu'i pentru servitiile si sacrificiile aduse in decursu de 6 ani in acestu postu in interesulu Asociatiunei si rogându'lu, se func-

tionedie si mai departe in calitate de directoru alu tinerei scóle si se o conduca cu cunoscutu'i tactu spre scopulu, la care țintesce.

Incàtu pentru afacerile secretariatului comitetulu s'a vediutu necesitatu a ingrigi, in modu provisoru, prin substituirea in acésta functiune a bibliotecariului Asociatiunei Dr. I. Crisianu.

Totu cu privire la comitetu, si anumitu la functionarii Asociatiunei s'au mai intemplat, de asemenea in un'a din siedintiele anului curentu, si o alta schimbare. Domnulu jude reg. in pensiuene I. St. Siulutiu, cerendu din respectu la starea sdruncinata a sanatatii, se fie dispensatu dela afacerile de controloru, comitetulu s'a vediutu cu regretu necesitatu a-i primî abdicerea, multiamindu-i pentru serviciile aduse in acésta functiune in interesulu Asociatiunei. Incàtu pentru afacerile de controloru comitetulu a aflatu a se ingrigi si in acestu casu, in modu provisoriu prin substituirea in acésta functiune a membrului suplentu alu comitetului Dl Nicanoru Fratesiu, protosincelu si asesoru consistorialu.

Onorat'a adunare generala va binevoi dar' a dispune la timpululu seu cele trebuincióse prin o noua alegere, dându totodata si din parte'si espresiune multiamitei sale pentru zelulu si abnegatiunea, cu care fostulu secretariu si actualu directoru onorariu alu scólei civile sustinute de Asociatiune a provediutu in decursu de 6 ani afacerile secretariatului si care si adi continuà a lucrá intru promovarea intereseloru Asociatiunei fàra se cutie ostenele si sacrificii.

Totu la acestu locu ne luamu voia a face amintire si de o alta schimbare, si acésta din motivulu ca ea 'si are reflexulu in ratiociniulu ce se presenta onoratei adunari generale.

Schimbarea privesce cas'a propria a Asociatiunei, unde comitetulu 'si are localulu seu stabilu. Urmându adeca comitetulu concluseru luate in adunariile generale din Brasiovu si Orestie, a facutu tóte pregatirile de lipsa si a dispusu esecutarea adaptariloru si reparaturiloru la acésta casa. Sub decursulu esecutarii constatandu-se defectuositatea plafonduriloru din parterre spre etagiulu I. la odaile dinspre strada si trebuinti'a de a fi inlocuite prin constructiune noua, comitetulu s'a vediutu necesitatu a urcá preliminarulu ce'l stabilise dint'r'unu inceputu la sum'a indusa in ratiociniulu prezentatu. Sumele necesarii s'au acoperitu din averea Asociatiunei si sunt a se considerá cá investitiune.

In siedintiele sale comitetulu a facutu dispositiunile pentru esecutarea concluseru adunarei generale, pentru folosirea sumeloru votate in budgetu cu privire la administratiune, la spriginirea de studenti si invetiacei de meserii, pentru fói'a Asociatiunei si pentru scól'a de fete, resolvindu in acelasi timpu si curentiile intrate. Sumele votate in budgetu de adunarea generala, pentru anulu 1886, dupa-cum onorat'a adunare generala se va convinge din ratiociniulu alaturatu, s'au folositu intocmai indigitariloru primite. Stipendiile conferite in anii premergatori s'au lasatu in folosirea respectiviloru stipendisti si ajutorati, cari n'au terminatu inca cursulu in-

vetiaturei, dar' au doveditu progresu indestulitoriu si portare morala corespundietóre, ér' încàtu pentru stipendiile devenite vacante in anulu 1886 si pentru ajutoarele date in favorulu invetiaceiloru de meserii din partea societatii „Transilvani'a“ s'au scrisu concursu si ele au fostu conferite tineriloru insemnati in conspectulu alaturatu ¹/₁. la acestu raportu.

Din spendiile amintite mai susu unulu de 20 fl. din fundatiunea „Tofaléna“ menitu pentru tineri descendenti dintr'o familia din fóst'a comuna „Tofaleu“, cari ar voi sè se aplice la meserii, nu s'a pututu conferi din cauza, ca uniculu concurentu, ce s'a prezentatu n'a intrunitu conditiunile stipulate in concursu, si astfelu sum'a acelui stipendiu s'a adausu la fondu.

Insemnamu mai departe totu cu privire la acestu objectu, ca din stipendiile devenite vacante in decursulu anului 1886 nu s'au mai conferitu, nefiindu prevediute in cadrulu budgetului votatu de adunarea generala dela Alb'a-Iuli'a din anulu 1886 si anumitu unu stipendiu de 100 fl. menitu pentru studenti dela scóele reale, unu stipendiu de 100 fl. menitu pentru studenti dela scóele comerciale si in fine doue stipendii de càte 100 fl. menite pentru ascultatóre de pedagogia, tóte din fondulu Associatiunei, fiindu a se reduce in intielesulu concluseru adunariloru generale din anii trecuti in specialu a celei dela anulu 1883 din Brasiovu, impartirea de stipendii la fundatiunile speciale; s'a creatu in sa de alta parte si conferitu unu stipendiu nou de 40 fl. v. a. din „fundatiunea reposatiloru frati Radu si George M. Riurénu“.

Ajutoriu s'a pututu da in anulu 1886 numai intr'unu singuru casu. Din crutiariile facute in budgetulu anului 1885 la positiunea pentru spese neprevedute s'a votatu adeca studentelui in drepturi, Ilie Cismasiu, fostu cancelistu alu Associatiunei, sum'a de 60 fl. v. a. pentru inlesnirea studiiloru sale. Tóte celelalte cereri pentru ajutorarea scóeloru si privatiloru, mai alesu studentiloru, intre acestea si cele transpuse de càtra adunarea generala din anulu 1886, comitetulu s'a vediatu necesiatu ale resólvá de asta-data in modu negativu, in deosebi in considerarea speseloru ce le-au avutu cu ajustarea edificiului scólei de fete si cu prevederea invetiaméntului in aceea scóla, precumu si cu intocmirea corespundietóre a internatului împreunatu cu acestu institutu, spese, a caroru marime dupa cum e usioru de intielesu, nu s'a potutu prevedé dela inceputu.

In caus'a lasaminteloru Associatiunei transilvane inca pendente comitetulu continua a ținé evidenti'a receruta si a urmarí resolvirea càtu mai grabnica a acelora.

In sarcinarii primite in caus'a fundatiunei scólei centrale romane, care ar fi sè se infintiedie in Gherl'a, comitetulu a satisfacutu prin càstigarea dateloru necesare despre aceea fundatiune, din care resulta, cà acelea nu obliga pe Associatiune si pe comitetulu ei la nimicu si cà afacerea nu cade de locu in competinti'a comitetului Associatiunei.

II.

Edificiulu scolaru ridicatu si pusu sub coperisiu in decursulu anului 1885 apoi peste érn'a aniloru 1885—

1886 lasatu in stare cruda, pentru cá sè se svènte pe deplinu, a fostu in decursulu anului 1886 cu totulu terminatu si tóte celelalte pregatiri astfel inaintate, încàtu comitetulu a potutu luá tóte dispositiunile necesare pentru deschiderea scólei împreunate cu internatu a Associatiunei.

Inca in siedinti'a sa ordinara din lun'a lui Iunie comitetulu conformându-se, in urm'a indelungatelor pertractari asupr'a acestui obiectu, presciseloru Art. de lege XXXVIII din 1868 capu IV §. 16 lit. b, si capu V §. 67 si acceptându sistemulu unei scóle civile cu 4 clase, in care copilele voru avé se intre dupa-ce voru fi terminatu cursulu elementaru de 4 clase, a stabilitu in modu definitivu statutulu de organizare, precumu si planulu de invetiamèntu, conformându'lu pe cestu din urma legii statului si ordinatiuniloru mai inalte, a stabilitu in fine budgetulu scólei si conditiile pentru primire in scól'a civila in conformitate cu dispositiile legiloru regnicolare, apoi amenuntele pentru primirea in internatu si darea, pentru acumu, in intreprindere in ceea-ce privește alimentarea eleveloru interne si a personalului de supraveghiere si de serviciu.

In legatura cu statutulu de organizare s'a instituitu pentru afacerile de invetiamèntu personalulu didacticu, deocamdata trei invetiatori in persónele dl Enea Hodosiu, Septimiu Albini si Sabinu P. Barcianu, toti cu studii academice, si o invetiatóre in persón'a domnisiórei Aureli'a Filipescu.

Vedièndu comitetulu, cà nici unulu din concurentii luati in considerare la numire, nu intrunescu conditiunea necesara, pentru a i se increde conducerea scólei, si avèndu in vedere, cà in conformitate cu statutulu de organizare alu scólei, unu delegatu alu comitetului are se pórte inspectiunea asupr'a tuturoru afaceriloru de scóla si de internatu, a numitu pe membrulu suplentu alu comitetului, secretariu II. al Associatiunei si profesoru la seminariulu Andreianu din locu, Dr. D. P. Barcianu, delegatu alu comitetului in afacerile scolare si ale internatului cu caracterulu si de directoru onoraru alu institutului pentru anulu scolaru 1886/7.

Incàtu pentru invetiatóre, comitetulu a preferitu a alege, pentru acumu, numai un'a, ér postulu de directóra a internatului, cá unulu, ce are insemnate pentru intrég'a desvoltare ulterióra a scólei si a internatului, l'a oferitu domnisiórei Elen'a baronesa Popu. In fine in legatura cu dispositiile §. 57. Art. de lege XXXVIII din 1868 si cu cele normate in ord. ministeriala ddto 26/8 1877 Nr. 21678 II comitetulu s'a adresatu la veneratulu consistoriu archidiecesanu din Sibiu si la veneratulu ordinariatu din Blasiu pentru comunicarea unui planu de invetiamèntu din religiune si morala pentru scól'a civila, precumu si pentru numirea persóneloru incredintiate cu predarea acestui obiectu de invetiamèntu.

Acestea terminate, se defipse si terminulu deschiderei scólei pe 15 Septemvrie n. 1886, acésta in deosebi in vederea hârtiei inspectoratului reg. ung. de scóle alu comitatului Sibiu ddto 27/8 n. 1886 Nr. 905/1886

prin care dispune, că deore-ce statutulu de organizare si planulu de invetiamentu alu scólei s'a prezentatu din partea comitetului administrativu alu comitatului in 8 Augustu 1886 la in. ministeriu, cu deschiderea sè se astepte pàna la 8/9 n. pentru a se sustinea astfelu timpulu de 30 de zile pentru eventualele observari ale autoritatii superióre.

Observamu la acestu locu, că pentru a face o inlesnire parintiloru cari aru dori, cá si in cursulu celoru 4 clase primare sè se faca totu in limb'a romàna, comitetulu a adapostitu in edificiulu scolaru, pe lãnga anumite conditiuni bine precisate si acceptate de ambe partile, si scól'a primara, sustinuta de reuniunea femeiloru romàne din Sibiu, pentru de a dá instructiunea primara receruta, oferindu in internatulu Associatiunei si eleveloru acestei scóle ingrijirile trebuincióse, intocmai cá si eleveloru scólei civile si in acelési conditiuni.

Dupa premergerea actului ritualu obicnuitu, scól'a si internatulu se deschise in sfersitu la terminulu indicatu mai sus, la 15 Septemvrie n. functionandu deocamdata pàna la implinirea unoru formalitati, respective pàna se va fi satisfacutu conditiuniloru prevediute in §§. 17 si 103 ai Art. de lege XXXVIII din 1868 conformu emisului inalt. ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica ddto 4 Fauru a. c. Nr. 1948 cá scól'a civila de fete cu caractèru privatu fãra dreptulu de publicitate.

Atãtu statutulu de organizare cãtu si planulu de invetiamentu au primitu aprobarea autoritatii superióre, si astfelu comitetulu a potutu cu placere constatá, cá din acèsta parte scól'a intemeiata de Associatiune e pe deplinu asigurata.

Intețirea, cu care in cele din urma a trebuitu sè se faca dispositiunile pentru deschiderea scólei, si necesitatea, in care comitetulu s'a aflu de a face dispositiuni cu privire la conducerea scólei cu abatere dela prescrierile statutului aprópe in ór'a din urma, au ingreunatu pregatirea in tóta linistea a tuturoru afaceriloru scolare, astfelu, cá chiaru dupa deschiderea scólei au trebuitu sè se faca lucruri, care aru fi fostu se fie terminate inainte de deschidere.

Aceste greutati invinse, s'au ivitu in curendu dupa deschiderea scólei altele. Scól'a intemeiata de Associatiune, fiindu cea dintãiu de categori'a acèsta la noi romàni de aici din patria, au fostu lipsita de spriginulu ce'lu dau esperientiele anterióre, si de traditiuni pedagogice bine intemeiate, cari se-i servésca de indreptariu la inceperea si continuarea lucrarii sale; apoi seraci'a literaturii nóstre scolastice etc. au contribuitu a ingreuná lucrarea.

Zelulu in sa si abnegatiunea delegatului Associatiunei Dr. D. P. Barcianu, care dupa cumu amu amintitu, a fostu insarcinatu a conduce scól'a in calitate de Director onorariu, apoi zelulu laudabilu si diliginti'a, cu care corpulu profesoralu s'a nizuitu a'si indepliní chieamarea, au facutu se dispara incetulu cu incetulu tóte greutatile atinse mai sus si rezultatele imbucuratóre, ba pentru inceputulu lucrarii surprindietóre chiaru, au doveditu aavea, cá scól'a Associatiunei si in directiunea acèsta este asigurata, si cá sustiitorii potu privi cu liniste in viitorulu ei.

Asemenea scólei cá atare a fostu la culmea misiunei si internatulu impreunatu cu ea.

Disciplin'a, ordinea si curatieni'a, ce au domnitu in internatu, au facutu conducátorei aceluia domnisiórei Elen'a Brs. Popu, tóta onórea. Mersulu regulatu in functionarea scólei si a internatului, si rezultatele surprindietóre obținute in primulu anu scolaru cu privire la scopulu ce se urmãresce: de a dá eleveloru o cultura generala, decãtu care mai inalta nu se póte dá femeii in scólele existente in patria, a le oferí ocaziune pentru cãstigarea de cunoscintie folosítore in ceea-ce privesce practic'a vietiei, si, ceea-ce este mai pre susu de tóte, de a le dá o crestere in conformitate cu cerintiele vietiei poporului romànu in limb'a romàna, tóte acestea au datu comitetului noue dovedi, cá unei adencu simțite trebuintie a corespunsu Associatiunea transilvana atunci, când, apretiandu insemnatatea deosebita a femeii pentru intrég'a crestere si pentru viitorulu unui poporu, a decisu infiintarea unui astfelu de institutu.

Comitetulu, consciu altfelu de multele sarcini si jertfe materiale, ce Associatiunea a trebuitu se si le impuna, jertfe, care numai incetulu cu incetulu se voru recompensá, are deplina convingere — cá capitalele cheltuite cu infiintarea acestui lacasiu alu museloru, sunt siguru elocate, si cá timpulu nu e departe, cându productivitatea loru se va manifestá in tóte pãturile poporului nostru multu cercatu.

Se vedemu care si cãtu de mari sunt acelea capitale! Edificiulu scólei se urca conformu documentelor justifiátore la cass'a Associatiunei la sum'a de . . . . . 62643 fl. 21 cr.
 Obiectele inventariului scólei representa sum'a efectiva . . . . . 7407 fl. 66 cr.
 In totalu costa edificiulu scólei dimpreuna cu tóte intocmirile trebuincióse, mijlóce de invetiamentu si mobiliaru sum'a de . . . . . 70.050 fl. 87 cr.
 In ceea-ce privesce spesele avute cu scól'a in decursulu anului scolaru 1886/7 inclusive 31 Iuliu a. c. acelea se redica la sum'a de . . . . . 8651 fl. 07 cr.
 ér venitele incurse din taxele prescise dau sum'a de . . . . . 5332 fl. 60 cr.
 Remàne deci de pe anulu trecutu scolaru unu deficitu de . . . . . 3318 fl. 47 cr.

Spesele impreunate cu zidirea, intocmirea si in parte cu sustinerea scólei s'au acoperitu prin imprumuturi, despre a caroru acoperire se voru face propuneri la budgetele respective.

Incãtu pentru deficitulu de 3318 fl. 47 cr. rezultatu din mic'a frecuentia, de care s'a bucuratu scól'a in decursulu primului anu alu functionarii ei, acela se esplica mai alesu prin intãrdierea cu deschiderea scólei provenita, dupa cum amu aratatu la altu locu, din impregiurari neaternatóre de comitetu, si se va poté acoperi din contribuirile in favorulu scólei ce in urm'a apelului esmisu

cătra publiculu român din tóte partile continua a intrá la cass'a Asociatiunei.

Fiindu pe viitoru, dupacum avemu puternice cuvinte a sperá, frecuenti'a mai mare — nu numai voru lipsí deficientele — ci ne vomu poté presentá inaintea Onoratei adunari generale chiaru si cu prisosuri. Conscia de multele greutati financiare ce le va intimpiná Asociatiunea nu si-a facutu cătu-si de puține illusiuni, ci se póte, cà nici cându mari preste mesura nu voru fi căstigurile materiale, si acésta se esplica prin starea materiala a poporului nostru, carele altfelu, insetatu dupa cultura, nu crutia — dupa cumu noi cei de fatia, aprópe toti o scimu din propria-ne esperientia — nici ostenele, nici jertfe, ba, cându vede lips'a 'si trage dela gura chiaru, numai cá se-si adape fragedele-i mladitie cu a culturei dulcétia; cu atátu mai mari si mai satisfacátore voru fi in-sa căstigurile morale, si acésta este, credemu noi, ceea-ce mai alesu dorimu, la ceea-ce mai alesu ne asteptamu.

III.

Privitoru la administrarea averei Asociatiunei amintimu, cà incepèndu cu anulu 1886 s'a pusu in lucrare o noua contabilitate si unu nou modu de ratiocinii la cass'a Asociatiunei, care are evidentia la tóte titlurile budgetului si control'a corespundietóre.

Totu cu privire la administrare amintimu, cà dupa-ce taxele de membrii ordinari chiaru si cu modulu circumscrisu in normativulu pentru incassarea acelora de dto 31 Octomvrie 1884, aprobatu de adunarea generala din Gherl'a dela 1885 au intratu nespusu de greu, comitetulu, consideràndu multimea cereriloru si pretensiuniloru càte se facu din mijloculu publiculu cătra Asociatiune resp. cătra cass'a prea modesta pe anu ce merge in proportiune crescènda, a acceptatu dela inceputulu anului curentu, modalitatea de a se incassa prin mandate postale, precumu se face si de cătra alte institute, societati si reuniuni in tiéra si in afara.

Practicabilitatea sau nepracticabilitatea acestei dispositiuni, fiindu lucrulu acumu in curgere, se va poté constatá cu sigurantia numai in viitoru; atát'a putemu anticipá, cà — dupa càtu s'a potutu esperiá in scurtulu timpu de cându este pusa in lucrare, nou'a modalitate de incassarea taxelor, promite unu resultatu cu multu mai favorabilu decâtu dispositiunile anterióre in directiunea acésta.

Din ratiociniulu ce se presenta pentru anulu administrativu 1886 resulta, cà la venite positiile budgetare: taxe dela membrii, preliminate cu 2000 fl., au realizatu cu 1221 fl. 91 cr. mai multu.

Pe de alta parte in-sa interesele dupa efecte publice, preliminate cu 1459 au datu cu 472 fl. 16 cr. mai puçinu, acésta din motivu, cà pentru acoperirea sumelor recerute pentru adaptarile si reparaturile facute la cas'a Asociatiunei si a sumelor recerute pentru platirea rate-loru architectului pentru zidirea scólei, comitetulu s'a vediatu necesiatu a face unu imprumutu la fondulu Asociatiunei, procuràndu sumele recerute prin vèndierea

de efecte de ale numitului fondu, care se ținu in evidentia cá imprumutu datu scólei de fete, apoi sum'a preliminarata pentru taxele de administratia cu 160 fl. 91 cr. a remasu cu 31 fl. 30 cr. mai josu decâtu preliminarulu, de asemenea a remasu mai josu decâtu preliminarulu cu 72 fl. si sum'a preliminarata cu 100 fl. pentru prenumeratiuni la „Transilvani'a“ si la chirfi, in locu de 1472 fl. preliminati s'au realizatu cu 566 fl. 44 cr. mai puçinu, din cauza, cà mai multe localitati, ce mai nainte erá inchiriate, au trebuitu se fie desiertate in favorulu esecutarei reparaturiloru si adaptariloru.

In rubric'a speselorü s'a spesatu mai puçinu la positi'a „Trebuintie neprevèdute“ cu 53 fl. 41 cr., la contributiune si spese diverse cu 41 fl. 83 cr., la reparaturi merunte cu 143 fl. 52 cr., la spese de tipariu pentru fói'a „Transilvani'a“ cu 433 fl. 85 cr. (care s'au rezervatu in-sa pentru anulu 1887); la dotatiunea bibliotecei cu 191 fl. 04 cr., la stipendiile pentru studenti dela scólele reale cu 100 fl., la stipendiulu pentru studenti dela scólele comerciale cu 50 fl., la stipendiile pentru ascultatóre de pedagogia cu 100 fl., preste totu dara mai puçinu cu 1113 fl. 65 cr. v. a.

Starea averei Asociatiunei a fostu, conformu ratiociniulu la 31 Decemvrie 1886 109597 fl. 98 cr. adeca cu 9213 fl. 18 cr. mai multu, decâtu in anulu precedentu.

Intrég'a avere administrata de comitetulu Asociatiunei a fostu la acelasiu terminu 123918 fl. 64 cr., mai multu ca in anulu precedentu cu 9608 fl. 11 cr.

Sum'a depositelorü s'a urcatu cu 31 Decemvrie 1886 la 3846 fl. 26 cr.

Comisiunea insarcinata cu revisuirea ratiociniulu l'a aflatu esactu si in conformitate cu registrele si documentele justificative.

Scontrarile facute au constatatu la cass'a Asociatiunei tóte in buna ordine.

La cele espuse cu privire la ratiociniulu adaugemu ca in decursulu anului 1886 au intratu la cass'a Asociatiunei 100 fl. din lasamèntulu lui Teodoru Moldovanu Bucsi'a din Mediasiu.

De asemenea s'a trimisu comitetulu Asociatiunei prin zelosulu membru avocatulu A. Cosm'a din Supuru din lasamèntulu lui I. Contiu din Ghiurcutu, o suma de 600 fl. v. a., care pàna la regularea fundatiunei se administrèdia in depositu fructificatoru.

S'a transpusu mai departe acestui comitetu prin Dl Basiliu Groze si Danila Sànjonu din Maieru cu datulu 28 Februarie 1886 o paria a testamentulu reposatului Gregoriu Hangea din Maier, fostu c. r. cancelistu in pensiune cu datulu 21 Februaru 1886 si unu codicilu la acestu testamentu, in puterea càrora din remasulu reposatului se lasa in administratiunea Asociatiunei transilvane sum'a de 1000 fl. depusi in cass'a de pastrare „Auror'a“ din Naseudu, pentru infiintiarea unui fondu de stipendii cu numele Gregoriu Hangea dupa mórtea soçiei sale, si 50 fl. v. a. in favorulu fondulu academiei romane de drepturi.

Cătu pentru sum'a din urma se dispune in codicilu, că ea sè se folosésca cá unu micu temeiu pentru infiintiarea unei reuniuni romane de sodali, sau de industrie preste totu, sau sè se dea cá ajutoriu unei asemenea reuniuni esistente.

Cu privire la sum'a de 1000 fl. depusa la cass'a de pastrare „Auror'a“ s'a dispusu vinculara, avèndu a se plati veduvei, pe cătu timpu va fi in viatia dela cass'a numitului institutu numai interesele dupa acelu capitalu.

In legatura cu ratiociniulu pro 1886 presentamu proiectulu de budgetu pro 1888.^{2/}. Acesta arata la venite sum'a de 4512 fl. 40 cr., intre cari sumele mai considerabile sunt 2500 fl. taxe dela membrii si 1450 fl. chirii dela cas'a din strad'a morii Nr. 8.

La spese sum'a totala, dupa reducerea in intielesulu dispositiiloru adunariloru generale anteriore a stipendiiloru devenite vacante si prin reducerea positiei la spese cu realitatile, contributiune, reparaturi merunte si diverse este 2950 fl.

Membrii ai Asociatiunei pro 1886 au fostu :

- a) fundatori 76 ;
- b) ordinari pe viatia 108 ;
- c) ordinari cu taxe anuale 582.

Intre acestea se afla si cei insemnati in list'a alaturata ^{3/}. cá insinuati dela adunarea generala din Alba-Iuli'a incóci pàna la finea anului 1886 si dela 1 Ianuariu 1887 pàna la acésta adunare generala.

Dintre membrii Asociatiunei au reposatu in decursulu anului 1886 si pàna la present'a adunare generala cei insemnati in list'a alaturata ^{4/}.

IV.

Bibliotec'a Asociatiunei cu finea anului 1886 a constatu din 5828 tomuri, cu 98 tomuri mai multu decâtu in anulu precedentu, unu sporiu provenitu din donatiuni si intrari in schimbu, dela Academi'a romana din Bucuresci, dela Academi'a de sciintie din Budapest'a, dela Universitatea sasésca din Sibiu, dela Academi'a de sciintie din Vien'a, dela societatea „Verein für Siebenbürg. Landeskunde“ in Sibiu, dela bibliotec'a nationale din Florenti'a si Rom'a, dela societatea geografica romàna din Bucuresci, dela Dl Meitani din Bucuresci etc.

Dintre scrierile periodice au incursu gratuitu : „Telegrafulu Romanu“, „Gazet'a Transilvaniei“, „Luminatorulu“, „Famili'a“, „Amiculu Familiei“, „Gazet'a Saténului“, „Römànische Revue“, „Biserica ortodoxa romana“, „Gazet'a poporului“, „Scól'a si Famili'a“, „Meseriasulu romanu“, ear „Literarisches Centralblatt“ s'a procuratu din sum'a votata pentru biblioteca.

Inventariulu Bibliotecei s'a sporitu cu 307 esemplare din „Transilvani'a“ pro 1886 si a scadiutu cu 2 colectiuni

de câte 1 esemplaru din organulu Asociatiunei dela inceputulu aparitiunei sale donate bibliotecei dela universitatea c. r. din Cernautiu si spitalului Franciscu Iosefianu din Sibiu.

V.

„Transilvani'a“ organulu Asociatiunei a continuatu a se edá si in anulu 1886 sub redactiunea Dlui primu-secretariu alu Asociatiunei.

Ea s'a tiparitu in 600 esemplare, din care s'au trimisu membriloru ordinari pe viatia esemplare 174, la prenumeranti 28 esemplare, la despartieminte 18 esemplare, la bibliotecu scolare si in schimbu 45 esemplare, oficióse 8 esemplare.

Aici este locul se observamu, cá comitetulu conformându-se conclusulu adunarei generale din Alb'a-Iuli'a siedinti'a II pt. 39 a dispusu, ca cu inceperea dela 1 Ianuariu a. c. organulu Asociatiunei sè se trimita gratuitu membriloru, cari platescu taxele regulatu.

VI.

Cu privire la despartiamintele Asociatiunei relevamu, cá cele mai active intru promovarea scopuriloru Asociatiunei mai totu numai pe cele amintite si in rapórttele aniloru trecuti, anumitu pe alu Sibiului, Brasiovului, Dejului, Clujului, Sebesiului, Abrudului, Albei-Iuliei, Blajului, Simleului, Reghinului si cá de nou reconstruitu alu Fagarasiului.

VII.

Supunèndu raportulu acesta apretiarei onoratei adunari generale in legatura cu aclusele :

- a) ratiociniu pro 1886 ;
- b) budgetu pro 1888 ;
- c) consemnarea membriloru nou insinuati ;
- d) consemnarea celoru ajutati prin stipendii ;
- e) consemnarea celoru reposati dintre membrii asociatiunei ;

adunarea generala se binevoésca :

1. a da comitetulu absolutoriu pentru activitatea sa din anulu 1886 ;
2. a aproba budgetulu propusu pentru anulu 1888 ;
3. a declará de membrii pe cei consemnati in list'a presentata ;
4. a face amintirea obicínuita pentru membrii reposati, si
5. a alege pe secretariulu comitetulu si pe controlorulu.

Din siedinti'a comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporulu român, ținuta la Sibiu in 16 Augustu 1887.

Venite

Posit. budget.	Nr. cur.		Preliminatu		Perceptu		Plus, Minus	
			fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
I. Fondulu Asociatiunei.								
	1	Starea cassei cu 31 Decembre 1885	—	—	227	32	—	—
1	2	Taxe dela membrii ordinari și ajutatori (100 fl. in obligatiuni) .	2000	—	3221	91	+ 1221	91
2	3	Prenumeratiuni la fôia	100	—	28	—	— 72	—
3	4	Chiria dela cas'a din Sibiiu	1472	—	905	66	— 566	34
4	5	Interese după efecte publice	1459	—	986	84	— 472	16
5	6	Taxe de administrare dela fundatiuni	160	91	129	61	— 31	30
	7	Efecte vendute	—	—	20026	—	—	—
	8	Bani ridicati din cass'a de pastrare	—	—	13184	40	—	—
	9	Interese dupa inlocari	—	—	112	62	—	—
10		Mobili vendute	—	—	12	—	—	—
11		Contribuiri la scól'a de fete, 1325 fl. in obligat. si	—	—	6119	51	—	—
12		Venite dela scól'a de fete	—	—	1852	33	—	—
13		Anticipatiuni	—	—	8036	87	—	—
					54843	07	+ 1221	91
							— 1141	80

Nr. budget.	Nr. cur.		Preliminatu		Erogatu		Plus, Minus		
			fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	
I. Fondulu Asociatiunei.									
1	1	Secretariului II-lea remuneratiune	300	—	300	—	—	—	
2	2	Cassariului remuneratiune	200	—	200	—	—	—	
3	3	Bibliotecariului remuneratiune	60	—	60	—	—	—	
4	4	Cancelistului remuneratiune	300	—	300	—	—	—	
5	5	Servitoriului remuneratiune	180	—	180	—	—	—	
6	6	Spese de cancelarie	150	—	150	—	—	—	
7	7	Trebuinte neprevedute	200	—	146	59	—	53 41	
8	8	Contributiune si spese diverse	500	—	458	17	—	41 83	
9	9	Reparaturi merunte	200	—	56	48	—	143 52	
10	10	Secretariului I. remuneratiune	400	—	400	—	—	—	
11	11	Spese de tipariu „Transilvani'a“	700	—	266	15	—	433 85	
12	12	Dotatiunea bibliotecii	200	—	8	96	—	191 04	
13	13	Doue stipendii pentru studenti la scóle reale a 100 fl.	200	—	100	—	—	100 —	
14	14	Unu stipendiu pentru studenti la scól'a comerciala a 100 fl.	100	—	50	—	—	50 —	
15	15	Doue stipendii pentru eleve la scóle pedagog. a 100 fl.	200	—	100	—	—	100 —	
16	16	Unu stipendiu pentru studenti la academ. de silv.	300	—	300	—	—	—	
17	17	Unu stipendiu pentru tineri sau tinere, cari voru invetia la unu institutu industrialu in patria a 60 fl.	60	—	60	—	—	—	
18	18	Unu stipendiu pentru perfectiunea in meseria de lemnaritu cu preferintia tineriloru de muntii apusu.	100	—	100	—	—	—	
19	19	Adaptari la cas'a Asociatiunei din Sibiiu.	—	—	8509	48	—	—	
20	20	Efecte cumperate	—	—	502	72	—	—	
21	21	Bani elocati in cass'a de pastrare	—	—	11195	—	—	—	
22	22	Zidirea scólei de fete	—	—	21447	73	—	—	
23	23	Inventariulu scólei de fete	—	—	6987	97	—	—	
24	24	Spese cu intretinerea scólei de fete	—	—	2285	21	—	—	
25	25	Repararea casei lui lancu	—	—	300	—	—	—	
26	26	Starea cassei cu 31 Decembre 1886.	—	—	378	07	—	—	
							54843	07	— 1113 67

Spese

Posit. budget.	Nr. cur.		Preliminatu		Erogatu		Plus, Minus	
			fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
II. Fundatiunea Marinoviciu.								
19	1	Unu stipendiu	60	—	60	—	—	—
20	2	Taxa de administrare	22	78	22	78	—	—
—	3	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	4	56	—	—
—	4	Imprumutatu fondului Asociatiunei	—	—	18	86	—	—
			82	78	106	20	—	—
III. Fundatiunea Dobàc'a.								
21	1	Unu stipendiu	50	—	—	—	— 50	—
22	2	Taxa administrativa	10	78	10	78	—	—
—	3	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	2	69	—	—
—	4	Imprumutatu fondului Asociatiunei	—	—	97	66	—	—
			60	78	111	13	— 50	—
IV. Fundatiunea Riurènu.								
23	1	Unu stipendiu	40	—	—	—	— 40	—
24	2	Taxa de administrare	12	11	12	11	—	—
—	3	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	—	24	—	—
—	4	Imprumutatu fondului Asociatiunei	—	—	59	89	—	—
			52	11	72	24	— 40	—
V. Fundatiunea Basiota.								
25	1	Unu stipendiu	20	—	20	—	—	—
26	2	Taxa administrativa	5	69	5	69	—	—
—	3	Elocati in cass'a de pastrare	—	—	3	85	—	—
—	4	Imprumutatu fondului Asociatiunei	—	—	4	31	—	—
			25	69	33	85	—	—
VI. Fundatiunea Galliana.								
27	1	Unu stipendiu	60	—	—	—	— 60	—
28	2	Taxa administrativa	14	40	14	40	—	—
—	3	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	3	27	—	—
—	4	Imprumutatu fondului Asociatiunei	—	—	69	60	—	—
			74	40	87	27	— 60	—

Venite

Posit. budget.	Nr. cur.		Preliminatu		Perceptu		Plus, Minus	
			fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
VII. Fundatiunea Tofaléna.								
15	1	fl. 1600 scrisuri fonciare, interese	72	—	96	—	+ 24	—
16	2	Capitale inlocate, interese	20	25	2	81	— 17	44
			92	25	98	81	+ 24 — 17	— 44
VIII. Fundatiunea anonima (Brasiovu).								
17	1	fl. 300 scrisuri fonciare, interese	18	—	18	—	—	—
18	2	Capitale elocate, interese	4	—	4	97	+ —	97
			22	—	22	97	+ —	97
IX. Fundatiunea Timoteiu Cipariu.								
19	1	fl. 500 imprumutulu statului ex 1860	20	—	20	—	—	—
			20	—	20	—	—	—
X. Fundatiunea G. B. V.								
20	1	fl. 3000 prioritati transilvane, interese	150	—	150	—	—	—
21	2	fl. 300 actii „Albin'a“	30	—	30	—	—	—
			180	—	180	—	—	—
XI. Fundatiunea Pop Maior.								
—	1	fl. 1200 scrisuri fonciare, interese	—	—	72	—	+ 72	—
22	2	Capitale elocate, interese	60	10	1	81	— 58	29
			60	10	73	81	+ 72 — 58	— 29

Sibiu, 31 Decembrie 1886.

Subsemnat'a comisiune a comitetului Asociatiunei transilvane esaminandu ratiociniulu
Sibiu, in 23 Iulie 1887.

B. P. Harsianu m. p.

Spese

Posit. budget.	Nr. cur.		Preliminatu		Erogatu		Plus, Minus		
			fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.	
VII. Fundatiunea Tofaléna.									
29	1	Dóue stipendii	40	—	20	—	—	20	—
30	2	Taxa administrativa	16	11	16	11	—	—	—
—	3	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	2	81	—	—	—
—	4	Imprumutatu fondului Associatiunei	—	—	59	89	—	—	—
			56	11	98	81	—	20	—
VIII. Fundatiunea anonima (Brasiovu).									
31	1	Taxa administrativa	3	82	3	82	—	—	—
—	2	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	4	97	—	—	—
—	3	Imprumutati fondului Associatiunei	—	—	14	18	—	—	—
			3	82	22	97	—	—	—
IX. Fundatiunea Timoteiu Cipariu.									
32	1	Dotatiunea fondului Associatiunei	—	—	13	34	—	—	—
—	2	„ societatii teatrului	—	—	6	66	—	—	—
			—	—	20	—	—	—	—
X. Fundatiunea G. B. V.									
33	1	Taxa de administrare	31	90	31	90	—	—	—
34	2	Estradatu fundatoriului	—	—	148	10	—	—	—
			31	90	180	—	—	—	—
XI. Fundatiunea Pop Maior.									
—	1	Taxa de administrare	12	02	12	02	—	—	—
—	2	Elocatu in cass'a de pastrare	—	—	1	81	—	—	—
—	3	Imprumutatu fondului Associatiunei	—	—	59	98	—	—	—
			12	02	73	81	—	—	—

I. St. Siulutiu m. p.
controlor.

Eugen Brote m. p.
cassariu.

presentu si confrontându-lu cu registrulu de cassa si documentele respective, l'a aflatu in regula.

Const. Stezariu m. p.

E. Macelariu m. p.

Starea averei Asociatiunii transilvane pentru literatur'a româna

		fl.	cr.	fl.	cr.
I. Fondulu Asociatiunei.					
A. Active:					
1	Numerariu:				
	Bani gat'a in cassa			378	61
2	Realitati:				
	a) Cas'a din Sibiu, strad'a morii Nr. 8	37870	84		
	b) Edificiulu scólei de fete	63826	45		
	c) O realitate din Vidr'a	300	—	101997	29
3	Efecte publice:				
	a) fl. 300 imprumutulu statului ex 1860 à 139	417	—		
	b) fl. 6500 actii „Transilvani'a“ à 100	6500	—		
	c) fl. 100 acti'a drumulu feratu Szatmar-Nagybanya à 100	100	—		
	d) fl. 100 acti'a „Gesellschaftshaus“ din Sibiu à 100	100	—	7117	—
4	Debitori:				
	a) Ludovic Meheşiu din Mehadia anticipatiune	200	—		
	b) Emilian Popoviciu „	50	—		
	e) Adam Szilagyî „	50	—		
	d) Despartiaméntulu Sighisiór'a „	42	25		
	e) Rubin Patiti'a, avocatulu „	25	—		
	f) In cass'a de pastrare:	—	—		
	aa) George Boeriu, Vad.	—	—		
	bb) Fondului asociatiunei	32	38	399	63
5	Mobilii:				
	Conformu inventariiloru speciali			7742	32
	Sum'a Activelorulu			117634	85
B. Pasive:					
	Anticipatiuni			8036	87
	Sum'a Activelorulu curate			109597	98
II. Fundatiunea Marinovicu.					
	fl. 1000 renta austriaca in hârtie (Maiu) à 82.75	827	50		
	fl. 300 bonuri rurale transilvane à 104.25	312	75		
	fl. 1100 scrisuri fonciari „Albin'a“ 6% à 100	1100	—		
	Inlocati in cass'a de pastrare	96	20		
	Imprumutu fondului Asociatiunei	18	86		
		2355	31	2355	31
	Lature			111953	29

si cultur'a poporului român cu 31 Decembrie 1886.

	fl.	cr.	fl.	cr.
Translature	—	—	111953	29
III. Fundatiunea Dobàca.				
fl. 1000 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6%	1000	—		
Elocati in cass'a de pastrare	55	39		
Imprumutati fondului Asociatiunei	97	66		
	1153	05	1153	05
IV. Fundatiunea Riurènu.				
fl. 1200 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6%	1200	—		
Elocati in cass'a de pastrare	5	11		
Imprumutati fondului Asociatiunei	59	89		
	1265	—	1265	—
V. Fundatiunea Basiota.				
fl. 500 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6%	500	—		
Elocati in cass'a de pastrare	80	31		
Imprumutati fondului Asociatiunei	4	31		
	584	62	584	62
VI. Fundatiunea Galliana.				
fl. 1400 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6%	1400	—		
Elocati in cass'a de pastrare	69	13		
Imprumutati fondului Asociatiunei	69	60		
	1538	73	1538	73
VII. Fundatiunea Tofalèna.				
fl. 1600 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6%	1600	—		
Elocati in cass'a de pastrare	60	09		
Imprumutati fondului Asociatiunei	59	89		
	1719	98	1719	98
VIII. Fundatiunea anonima (Brasiovu).				
fl. 300 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6%	300	—		
Elocati in cass'a de pastrare	103	95		
Imprumutati fondului Asociatiunei	14	18		
	418	13	418	13
Lature			118632	80

	fl.	cr.	fl.	cr.
Translature	—	—	118632	80
IX. Fundatiunea Timoteiu Cipariu.				
fl. 500 imprumutulu statului ex 1860 à 137.50	687	50		
	687	50	687	50
X. Fundatiunea G. B. V.				
fl. 300 prioritati transilvane à 100	3000	—		
fl. 300 actii „Albin'a“ à 100	300	—		
	3300	—	3300	—
XI. Fundatiunea Pop Maior.				
fl. 1200 scrisuri fonciare „Albin'a“ 6% à 100	1200	—		
Elocati in cass'a de pastrare	38	56		
Imprumutatu fondului Asociatiunei	59	98		
	1298	54	1298	54
			123918	64
XII. Deposite.				
Monumentulu Andreiu Muresianu	2327	58		
Despartiemântulu XVII. Reghinu	236	58		
Siomecuta-mare	55	26		
Societatea pentru infiintiarea Teatrului	52	56		
George Boeriu pentru scól'a de fete	21	78		
Societatea „Transilvani'a“	487	50		
Fundatiunea „Contjuana“	665	—	3846	26
			123918	90

Recapitulatiune

		Starea averei in anulu 1885		Starea averei in anulu 1886		+ crescutu — scadiutu	
		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
I.	Fondulu Asociatiunei	100384	80	109597	98	+ 9213	18
II.	Fundatiunea Marinoviciu	2338	89	2355	31	+ 16	42
III.	„ Dobăca	1101	14	1153	05	+ 51	91
IV.	„ Riurėnu	1204	87	1265	—	+ 60	13
V.	„ Basiota	576	46	584	62	+ 8	16
VI.	„ Galliana	1465	86	1538	73	+ 72	87
VII.	„ Tofalėna	1657	28	1719	78	+ 62	50
VIII.	„ anonima (Brasiovu)	398	98	418	13	+ 19	15
IX.	„ Timoteiu Cipariu	696	—	687	50	— 8	50
X.	„ G. B. V.	3258	—	3300	—	+ 42	—
XI.	„ Pop-Maior	1236	75	1298	54	+ 61	79
		114319	03	123918	64	+ 9608 — 8	11 50

Sibiu, in 31 Decemvrie 1886.

Eugen Brote m. p.,
cassariu.

Siulutiu m. p.,
controlor.

Subsemnat'a comisiune esaminandu acestu inventariu l-a aflatu in regula.

Sibiu, 23 Iulie 1887.

Const. Stezariu m. p.

Elia Macelariu m. p.

Proiectu de budgetu alu Associatiunei transilvane pentru lite-

	fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
V e n i t e .						
I. Fondulu Asociatiunei.						
1	Taxe dela membrii ordinari	—	—	2500	—	
2	Prenumeratiuni la fôia	—	—	30	—	
3	Chirii dela cas'a din Sibiiu strad'a morii Nr. 8	—	—	1450	—	
4	Interese dupa efecte publice :					
	a) fl. 300 imprumutulu statului ex 1860	9	40			
	b) fl. 6500 actii Transilvani'a	351	—			
	c) fl. 100 actii drumulu feratu Szatmár-Nagybánya	—	—			
	d) fl. 100 actii Gesellschaftshaus din Sibiiu	2	30	362	70	
5	Taxa de administrare dela fundatiuni si deposite :					
	a) fundatiunea Marinoviciu	23	55			
	b) " Dobàca	11	53			
	c) " Riurénu	12	65			
	d) " Basiota	5	85			
	e) " Galliana	15	39			
	f) " Tofaléna	17	20			
	g) " anonima	4	18			
	h) " G. V. B.	33	—			
	i) " Pop-Maioru	12	99			
	l) Monumentulu A. Muresianu	23	28			
	m) Despartieméntulu XVII Reghinu	2	36			
	n) " Siomcuta mare	—	55			
	o) Societatea pe infiintiarea teatrului	—	52			
	p) fundatiunea Contiuana	6	65	169	70	4512 40
II. Fundatiunea Marinoviciu.						
6	Venitu dupa efecte publice :					
	a) fl. 1000 renta austriaca	42	—			
	b) fl. 300 bonuri rurale	14	64			
	c) fl. 1100 scrisuri fonciare Albin'a 6%	66	—	122	64	
7	Venitu dupa capitale elocate :					
	a) in cass'a de pastrare fl. 96.20	4	81			
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 18.86	—	94	5	75	128 39
III. Fundatiunea Dobàc'a.						
8	Venitu dupa fl. 1000 scrisuri fonciare	—	—	60	—	
9	Venitu dupa capitale elocate :					
	a) in cass'a de pastrare fl. 55.39	2	77			
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 97.66	4	88	7	65	67 65
IV. Fundatiunea Riurénu.						
10	Venitu dupa fl. 1200 scrisuri fonciare	—	—	72	—	
11	Venitu dupa capitale elocate :					
	a) in cass'a de pastrare fl. 5.11	—	26			
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 59.89	2	99	3	25	75 25
	Transportu	—	—	—	—	4783 69

ratur'a româna si cultur'a poporului român pe anulu 1888.

		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
S p e s e .							
I. Fondulu Asociatiunei.							
1	Secretariului I-lea remuneratiune	400	—				
2	Secretariului II-lea remuneratiune	300	—				
3	Cassariului remuneratiune	200	—				
4	Bibliotecariului remuneratiune	60	—				
5	Cancelistului remuneratiune	300	—				
6	Servitoriului remuneratiune	180	—				
7	Spese de cancelarie	150	—				
8	Spese cu realitatile (contributiune, reparaturi merunte si diverse) .	450	—				
9	Spese cu fôî'a „Transilvani'a“	550	—				
10	Dotatiunea bibliotecii	100	—				
11	Spese estraordinare	100	—				
12	Unu stipendiu pentru tineri sau tinere care invétia la unu institutu industrialu din patrie	60	—				
13	Unu stipendiu pentru perfectionarea in meseri'a de lemnaritu .	100	—	2950	—	2950	—
II. Fundatiunea Marinovicu.							
14	Unu stipendiu	—	—	60	—		
15	Taxa de administrare	—	—	23	55		
						83	55
III. Fundatiunea Dobàc'a.							
16	Unu stipendiu	—	—	50	—		
17	Taxa administrativa	—	—	11	53	61	53
IV. Fundatiunea Riurènu.							
18	Unu stipendiu	—	—	40	—		
19	Taxa administrativa	—	—	12	65	52	65
	Transport	—	—	—	—	3147	73

		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
	Transportu	—	—	—	—	4783	69
	V. Fundatiunea Basiota.						
12	Venitu dupa fl. 500 scrisuri fonciare	—	—	30	—		
13	Venitu dupa capitale elocate:						
	a) in cass'a de pastrare fl. 80.31	4	01	—	—		
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 4.31	—	21	4	22	34	22
	VI. Fundatiunea Galliana.						
14	Venitu dupa fl. 1400 scrisuri fonciare	—	—	84	—		
15	Venitu dupa capitale elocate:						
	a) in cass'a de pastrare fl. 69.13	3	46	—	—		
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 69.60	3	47	6	93	90	93
	VII. Fundatiunea Tofalena.						
16	Venitu dupa fl. 1600 scrisuri fonciare	—	—	96	—		
17	Venitu dupa capitale elocate:						
	a) in cass'a de pastrare fl. 60.09	3	01	—	—		
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 69.89	3	50	6	51	102	51
	VIII. Fundatiunea anonima (Brasiovu).						
18	Venitu dupa fl. 300 scrisuri fonciari	—	—	18	—		
19	Venitu dupa capitale elocate:						
	a) in cass'a de pastrare fl. 103.95	5	21	—	—		
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 14.18	—	71	5	92	23	92
	IX. Fundatiunea Timoteiu Cipariu.						
20	Venitu dupa fl. 500 imprumutulu statului ex 1860	—	—	20	—	20	—
	X. Fundatiune G. B. V.						
21	Venitu dupa fl. 3000 prioritati trans.	—	—	150	—		
22	Venitu dupa fl. 300 actii Albin'a	—	—	30	—	180	—
	XI. Fundatiunea Pop Maior.						
23	Venitu dupa fl. 1200 scrisuri fonciari	—	—	72	—		
24	Venitu dupa capitale elocate:						
	a) in cass'a de pastrare fl. 38.56	1	93	—	—		
	b) la fondulu Asociatiunei fl. 59.98	3	—	4	93	76	93
	Suma totala	—	—	—	—	5312	20

Din sedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana

Iacobu Bologna m. p.,
vice-presidentu.

		fl.	cr.	fl.	cr.	fl.	cr.
	Transportu	—	—	—	—	3147	73
	V. Fundatiunea Basiota.						
20	Unu stipendiu	—	—	20	—		
21	Taxa administrativa	—	—	5	88		
						25	88
	VI. Fundatiunea Galliana.						
22	Unu stipendiu	—	—	60	—		
23	Taxa administrativa	—	—	15	38		
						75	38
	VII. Fundatiunea Tofaléna.						
24	Doze stipendii à fl. 20	—	—	40	—		
25	Taxa administrativa	—	—	17	29		
						57	29
	VIII. Fundatiunea anonima (Brasiovu).						
26	Taxa administrativa	—	—	4	18		
						4	18
	IX. Fundatiunea Timoteiu Cipariu.						
27	Dotatiunea fondului Asociatiunei	—	—	13	34		
28	Dotatiunea societatii teatrului	—	—	6	66	20	—
	X. Fundatiunea G. B. V.						
29	Taxa administrativa	—	—	33	—		
30	Fundatoriului restulu	—	—	147	—	180	—
	XI. Fundatiunea Pop Maior.						
31	Taxa administrativa	—	—	12	98		
						12	98
	Suma totala	—	—	—	—	3523	44

si cultur'a poporului român, ținuta in Sibiu la 16 Augustu 1887.

Dr. I. Crisianu m. p.,
secretariu al II-lea.

ad. Nr. 368/1887.

Consemnarea

de stipendiatii si ajutoratii dela adunarea generala din Alb'a-Iuli'a ținuta in 8 Augustu 1886 până in 28 Augustu 1887.

Teodor Vandor din fundatiunea Galiană cu	60 fl.
Iónu Ratiu " " Dobâca "	50 fl.
Iónu Radu " " Riureanu "	40 fl.
Victori'a Filipesculu dela Associatiunea transil.	60 fl.
Dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci:	
Aurelu Popu invetiaceleu de pantofariu	25 fl.
Mateiu J. Jig'a " " masariu	25 fl.
Vasilie Buteanu " " dubelaria	25 fl.
Liviu Crisanu " " tipografia	25 fl.
Nicol. Culceriu " " cismariu	25 fl.
Iuliu Popu " " faurie	25 fl.
Iónu Turcu " " rotarie	25 fl.
Iónu Popu " " pãntofariu	25 fl.
Iónu Opreanu " " faurie	25 fl.
N. Celegradeanu " " "	25 fl.
George Rusu " " masariu	25 fl.
Pamfilie Musa " " templaria	25 fl.
Pavel Jurca " " croitoriu	25 fl.
Nicolau Porã " " cismasiu	25 fl.
Romulu Lang'a " " masariu	25 fl.
Petru Cãmpeanu " " pantofariu	25 fl.

ad Nr. 368/1887.

Conspectu

alu membriloru insinuati dela adunarea generala din Alb'a-Iuli'a (8 si 9 Augustu 1886 până 28 Augustu 1887.)

a) Ca membrii pe viatia: Brote Eugenu, cassariu in Sibiiu; Romanu Toma sen. economu Sebesiulu inferioru; Baritiu Octavianu, profesor in Naseudu; Lascu George, proprietariu in Ampoiti'a.

b) Ca membrii ordinari: Cristea Vasiliu, preotu in T. Sarvadu; Barnuti Demetriu, notariu in Halmagiu; Lobontiu Patriciu, preotu in Silvasiu; Sajtosi Vasiliu, proprietariu in Csomaköz; Cãdea Ioan, protopopu in Avrig; Rosca Dr. Remus, asesoru in Sibiiu; Prie Costandinu, preotu in Sacadate; Cimponeriu Atanasiu, jude reg. si avocat in Sibiiu; Baritiu G. Ieronimu, oficialu la Albina in Sibiiu; Balasiu Radu, oficialu la Albina in Sibiiu; Popu Ioanu de Galatiu, avocat in Sibiiu; Popa Ioanu, avocat in Sibiiu; Lucuța Pantilemonu, c. r. cap. in p. in Sibiiu; Romanu Costandinu Ioanu, primariu in Sebesiulu inferioru; Ivanu Georgiu, notariu in Sebesiulu inferioru; Tatar Ioanu, primariu in Sebesiulu superioru; Pópa Isaia, clericu si docente in Ognã; Barciãnu P. Sabinu, profesor in Sibiiu; Bes'a Pavelu, preotu in Borgo-Prundu; Negrea Gligore, perceptoru in Fagarasiu; Dan Iuliu, protopopu in Fagarasiu; Dr. Popu Stefanu, medicu in Fagarasiu; Duvlea Ilarianu, avocat in Fagarasiu; Maieru Gligoru, jude reg. in Fagarasiu; Micu Dr. Andreiu, avocat in Fagarasiu; Dejenariu Ioanu, contabilu in Fagarasiu; Necsia

Stefanu, controloru in Fagarasiu; Munténu George, diriginte in Vistea infer.; Pavelu Alesandru, concipistu in Fagarasiu; Metianu Aldulénu, pretoru in Arpasiulu inferioru; Negrea Laurianu, arendatoru in Sãmbat'a inferióra; Aronu Ioanu, docente in Brasiovu; Popeneciu Iacobu, vice not. comit. in Fagarasiu; Munténu Eftemie, ospatariu in Sibiiu; Hodosiu Enea, profesor in Sibiiu; Ungurénu Emanoilu, avocat in Timisiór'a; Rehau, comuna politica; Pianulu inferioru, comuna politica; Ghibu Simionu, preotu in Pianulu superioru; Munténu Ioanu, avocat in Alba-Iuli'a; Albini Septimiu, profesor in Sibiiu. Lucaciu Petru, secretariu la societatea de mine „Concordia“ in Abrudu; Butalani Petru, economu in Șasa; Nicóra Petru, economu in Lupsia.

ad. Nr. 368/1887.

Consemnarea

membriloru asociatiunei transilvane pentru literatur'a romãna si cultur'a poporului romãnu, cari au repozatu dela adunarea generalã din Alb'a Iuli'a ținuta la 8 Augustu 1886.

Irimia Circa in Bucuresci, Clemente Lupsiai in Rodna-vechie si P. A. Vlassa, v.-protopopu in Indolu*).

Conspectulu

cartiloru intrate la bibliotec'a Associatiunei transilvane in trimestrul Aprilie — Iunie 1887.

1. Magyar tudományos Akademia:
  - a) Értesítője 1—3 szám XXI év. f. (1887)
  - b) Értekezések a történelmi tudomány köréből XIII/6
  - c) Értesítő, math. és természettudomány V/6.
2. Biblioteca nazionale centrale di Firenze:
  - a) Bolletino delle pubblicazioni italiane 1887 Nr. 32, 33,
  - b) Tavalo sinotica delle publ. italiane nel 1886.
3. Biblioteca nazionale centrale Vittorio Emanuele di Roma:
  - a) Bollettine delle opere moderne straniere vol II Nr. 1,
  - b) Indice alfabetico delle opere 3 fasc.
4. Academi'a romana, Bucuresci:
  - a) Etymologicum magnum Romaniae I/4.
  - b) Hurmuzachi E. documente privitoare la istori'a Romaniloru v. I. (1199—1345).
5. Dimiauu C. Stuparitul, Brasiovu 1887.
6. Munkácsi B. Dr. Votják népköltészeti hagyományok Budapesta 1887.
7. Aureliãnu P. Economi'a nat. revista IX Nr. 18. 19.
8. Protocolulu conferintiei aleg. rom. din cerc. Lugosiu, Fagetu si Zorlentiulu mare (1884).
9. Popescu I. Psychologi'a empirica sau sciinti'a despre sufletu intre marginile observatiunei, edit. II. Sibiiu Bucuresci 1887 donat. autor.

Sibiiu, in 30 Iunie. 1887.

Dr. I. Crisanu m. p.,
bibliotecariu.

*) Daca cumva voru fi repozatu si altii dintre membrii, nu se póte sci, din cauza cã cei mai de aprópe ai lor nu anuntia pe Comitetu.

Bibliografia.

(**Carti scolare admise.**) Inaltulu ministeriu ung. de culte si instructiune publica, cu ordinatiunea sa Nr. 21,817, a admisu in principiu cartile de lectura compuse de dlu *Vasile Petri* si adeca:

1. „**Nou Abcdariu românesc**“ si

2. „**Legendariu sau carte de cetire pentru scólele poporale, partea I, pentru alu 3-lea si alu 4-lea anu de scóla.**“ indigitându modificările de introdusu in ele la procsim'a editiune si celu multu in decursulu urmatoriloru 2 ani de scóla (1887—8 si 1888—9), ér pâna atunci cartile suntu admise chiaru si in compunerea loru de astadi. Scirea acésta va interese pe toti acei invetiatori si barbati de scóla, cari au introdusu sau voru a introduce in scóla aceste carti de lectura, pe cari insusi inaltulu ministeriu ung. de culte si instructiune publica le-au numitu „*metodice*“.

— „**Romänische Revue**“, pol. lit. Zeitschrift. Direction: Resicza, Banat. Herausgeber Dr. Cornelius Diaconovich. Heft VIII. pro August 1887 (III. Jahrg.) Inhalt: Die gr.-or. romänische Kirche in Ungarn und Siebenbürgen. — Rundschau. (Die Romänen hüben und drüben. — Vom Culturverein. — Sachsen und Romänen. — Die romänische Nationalität im ungar. Staate. — Der Ausflug des ungarischen Schriftstellervereins nach Siebenbürgen. — Irredentistisches.) — Dunare Voinicul. Eine romänische Volkssage, erzählt von P. Ispirescu, deutsch von Alexander Diaconovich. — Geographisches über Siebenbürgen, die Moldau und die Walachei aus dem Jahre 1597. — Die Chronik des Huru und die grosse militärische Expedition in die Moldau des ungarischen Königs Ladislaus Cumanus ad reducendos Cumanos fugitivos. (Ein in der Geschichte Ungarns, so wie in der Geschichte der Nachbarländer verschwiegenes historisches Factum.) Von Sim. Mangiuca. (Forts.) — Literatur. „Die romänischen Gesetze und ihr Nexus mit dem byzantinischen und slawischen Recht“ von Dr. J. L. Pic. — „Zur Geschichte der Bucovina“ von Dr. D. Onciul. — „Pädagogicum in Arad“ von J. Vuia).

Se mai afla de vendiare si se potu avea prin librari'a Wilh. Krafft in Sibiu cu pretiuri fixe:

— Georgie Lazaru si scóla romana memoriu de P. Poenariu si G. Sion membrii ai academiei. Bucuresci 1871 40 cr.

— Memorialulu representantiloru alegatoriloru romani adunati la Sibiu in a. 1881 publicatu in patru limbi, pretiulu in fiacare limba scadiutu la 80 cr. (2 lei n.).

— Actele conferintiei electorale a reprezentantiloru alegatoriloru romani, tñnuta in Iuniu 1884. 50 cr.

— Raportulu lui Avramu Iancu despre faptele bellice din a. 1848/9. 40 cr. v. a.

— Raporturile prefectiloru Simionu Balintu si I. Axente Severu din anulu 1884/9. Pretiulu 40 cr.

— Istori'a regimentului II. granitariu romanescu din Transilvani'a de G. B. 40 cr. v. a.

— Dictionariu ungurescu-romanescu de G. Baritiu, 41 cóle tiparite. 3 fl. v. a.

Diverse.

Schönes Kind*)

*O! holdes Kind gib Kunde
Vom Land', das dich gebar
Mit lächelnd süssem Munde
Mit Aeuglein lieb und klar.*

*Welch vielbeglückter Engel
Bracht' aus dem Himmel dich!?
Auf diese Welt voll Mängel
Als Fremdling! her, o sprich!*

*Ein Lichtbild voller Helle
Bist du, in gold'nem Glanz
Des ew'gen Glückes Quelle,
Erlösungengel ganz!*

*Vom Himmel stiegst du nieder!
Und deiner Stimme Ton
Bringt Trost, wie fromme Lieder
Wenn bange Stunden droh'n!*

Aus dem Romänischen des W. Alecsandri übersetzt.

Hermannstadt am 7 Juli 1883.

Eugen Müller.

Traductiune unguresca a poesiei lui Vasilie Alexandri.

A latin népfaj éneke**).

Irta: *Alexandri Vazul.*

A latin népfaj a királynő
A népek közt, kik itt nagyok;
Dics-csillagot hord homlokán ő,
Mely mindenkorra főnragyog.
Rendeltetése: csak előre
Hatolva lépni nagyszerűn,
Elől megy ő, — népek vezére, —
Nyomán világot szórva hűn.

*) Cu parere de réu observamu la acésta traducere nimerita, cà publicarea ei a intardiatu pâna acum din cause independente de noi. De altmentrea ea erá destinata dela inceputu pentru „Observatoriu“, care inse prea era incurcatu in luptele politice militante, de regula atátu de prosaice, lipsite adesea de sentimentulu frumosului, încátu alaturea cu ea poesi'a sémena a ironia. Suntemu recunoscatori ilustrului domnu Müller pentru acésta atentiune precumu suntemu si la alti compatrioti sasi, cari inalatiati mai pre susu de luptele politice, simtu placerea de a se ocupá in modu impartialu si de mersulu literaturai romane.

Redactiunea „Transilvaniei.“

**) Rass'a latina s'a mai tradusu si de altii in limb'a magiara, noue inse ni se pare cà acésta traductiune a dlui Rápolty este un'a din cele mai nimerite. Dsa ni-o tramisese pentru „Observatoriu“ intr'unu timpu in care lucrari literarie nu incapeau in acelu diariu imbulditu pe atunci fórte tare de cestiuni politice.

Red. Tr.

21*

A latin népfaj deli szűzlány,
Édes búbája elragad;
Az idegen, őt látva utján,
Térdre borúl a vágy miatt.
Ő fürge, szép, s mosolyg örökre,
Felhőtlen, enyhe ég alatt;
A ragyogó nap az ő tükre,
S fürdője tenger, — hab-smaragd.

A latin faj dús minden kincsben
Amik e földön termenek,
S a többi nép-testvérrel minden
Javát örömmel osztja meg.
De rettentő, ha gyúl haragra,
S megváltó karja bárkiért —
Lesujt a durva zsarnok hadra,
S ha küzd ön-dicsőségiért.

Midőn a szent bíró előtt majd
A végitélet napja kél,
S megkérdik ottan a latin fajt:
„A földön, szólj, — te mit tevé?”
Fenhargon ő felel eképen:
„Uram! ott lent, minden felek
Csudálattal betelt szemében:
Én téged kép-viseltelek!”

Brassó, 1878 Julius 30-án.

Rápolty Károly.

Bradul la morti.

E datin'a la Cugiru lãnga Orascia, cá la mormèntulu unui fecioru sè se implãnte unu braduiu, care se aduce dela munte cu multa ceremonia, de càtra feciori si fete mari imbracati cá de serbatóre. Acelu braduiu ilu imbraca cu flori, si in cój'a lui se taia diferite figuri: apoi ilu iau càti-va feciori pre màni, ér' fetele vinu indereptu càntandu si tinèndu-se cu mànile pre dupa capu.

Pre drumu se cànta:

Bradule, bradule,
Ce rèndu ai avutu,
De te-ai scoboritu
Dela locu pietrosu,
La locu marghelosu?
Eu rèndu nu-amu avutu
Da la mene oru venitu
Patru cincii voinici,
Toti cu capulu golu,
Si toti cu topóra,
Toti se me dobóra,
Pana m'au taiatu
Mioru totu fluieratu,
Si s'au laudatu,
Cà ei m'oru sadí
La mijlocu de satu.
La celu locu chitatu.
La lina fantàna
Unde-i apa buna,

In cornu de gradina.
Da ei m'au saditu
La capu de voinicu,
La celu locu jalnicu.
Bradule, bradule,
Nu te superá,
Ca voinicu-mi are
Unu dulce de taica
Si o dulce maica
Si frati si sorori,
Veri si verisióre,
Se voru aduná
Si te-oru lacramá,
De nu tei uscá.

(Dupa totu rëndulu se repetiesce Bradule bradule nu te superá.)

In casa se cànta:

Voinice, voinice,
Nu-mi place, nu-mi place,
Ce nevasta mi ai.
Inalta minunata,
Inalta si subtire,
Crescuta 'n padure,
Taiata 'n secure.
Voinice, voinice.
Nu-mi place nu nu!

Cu ce-i imbracata,
Cu haina uscata.
Voinice, voinice,
Nu'mi place nu, nu,
Cu cei invelita,
Cu frundia incretita.

(Dupa fie-care rèndu se repetiesce Voinice, voinice etc.)

I. P. Ignatu.

Scól'a superióra de fetitie din Sibiiu.

(Continuare din Nr. 13—14)

Trãsportu din Nr. 13—14: 7857 fl. 42 cr., 200 fl. in obligatiuni, 932 fl. 43 cr. in libele de depuneri.

Pentru scól'a de fete au mai incursu:

Pe list'a Nr. 4. (Colectoru Dl. Partenie Cosm'a, directoru la institutul „Albin'a“) dela domnulu Dr. Ioanu Majoru, avocatulu in Lugoj, sum'a de 100 fl. v. a.

Prin Domnulu (Colectoru Gregoriu Serbu, parochu in Teusiu) dela Gregoriu Serbu, parochu 1 fl.; Efremu Ratiu, primariu 2 fl.; N. N. Spiritu romanescu 1 fl.; Balanu, serginte 1 fl.; Iacobu Lucaciu, curatoru 1 fl.; Vasile Ratiu, proprietariu 1 fl.; Ioanu Teusianu 1 fl.; M. Turturènu, investiatoriu 1 fl.; T. Radu, studentu 20 cr.; Ștefanu Pop'a, proprietariu 20 cr.; toti din Teusiu; dela Aronu Boieru, vice-protopopu in Aiudu 1 fl.; si Aureliu Piposiu, studentu universitar in Alb'a-Iuli'a 60 cr. cu totu pe list'a Nr. 183 11 fl. v. a.

Sum'a totala fl. 7968 42 cr.; in obligatiuni 200 fl.; in libele de depuneri 932 fl. 43 cr.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu.